

НАЦИОНАЛЬНАЯ
БИБЛИОТЕКА
РЕСПУБЛИКИ ТЫВА

ШЫН

№ 43-44
(17687-88)

2009 чылдың
апрель 23,
четверг

Садар өртээ
8 рубль.

Нийтиел-политиктиг
сонун

1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

ТУСКАЙ ҮНДҮРҮЛГЕ

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

**2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда
дүшкүрлүг байдалды чиигедири» республиканың тускай
сорулгалыг программазын бадылаарының дугайында
2009 чылдың март 26 № 120 Кызыл хоорай**

Россия Федерациязының Чазаның 2008 чылдың декабрь 31-де «Россия Федерациязының субъектилеринин күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраарына Россия Федерациязының субъектилеринин бюджеттеринге федералдыг бюджеттен субсидиялар бээринин дугайында» № 1089 доктаалын күүседире-биле Тыва Республиканың Чазаның **ДОКТААДЫРЫ** болза:

1. 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп кирип турар республиканың тускай сорулгалыг программазын бадылаар.

2. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы, Тыва Республиканың Экономика яамызы программаны Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөреңгизинден акшаландыраарына хамааржып турар республиканың тускай сорулгаларлыг программаларының даңзызынче кириер.

3. Тыва Республиканың чонну ажил-биле хандыраар күрүне албанының агентилели 2009

чылда федералдыг бюджеттен берип турар субсидиялардан Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраар айтырыглар талазы-биле Күш-ажыл болгаш ажил-биле хандыраар талазы-биле федералдыг орган-биле удур-дидир харылзаа тудар төлээлеттирген органы тодарадыр.

4. Тыва Республиканың Чазаның 2009 чылдың январь 27-де 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программазын бадылаарының дугайында» № 14 доктаалын күжүн чидирген деп санаар.

5. Бо доктаалдың күүселдези дээш контрольду Тыва Республиканың Экономика яамызынга дагзыр.

6. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарда парлаар.

Тыва Республиканың Чазаның
Даргазының бирги оралакчызы С. ТЕН.

Тыва Республиканың Чазаның 2009 чылдың март 26-да
№ 120 доктаалы-биле бадылаан

**2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда
дүшкүрлүг байдалды чиигедири» республиканың тускай
сорулгалыг программазы**

Кызыл хоорай
2009 чыл

**2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг
байдалды чиигедири» республиканың тускай сорулгалыг программазының
ПАСПОРТУ**

Программаның ады – 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» республиканың тускай сорулгалыг программазы (моон ыңай Программа дээн)

Программаны ажилдап кылырының үндезини – Россия Федерациязының 1991 чылдың апрель 19-та «Россия Федерациязында чонну ажил-биле хандыраарының дугайында» № 1032-1 Хоойлузу, 2008 чылдың декабрь 31-де Россия Федерациязының Чазаның «Россия Федерациязының субъектилеринин күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраарына Россия Федерациязының субъектилеринин бюджеттеринге федералдыг бюджеттен субсидиялар бээринин дугайында» № 1089 доктаалы

Программаның Күрүне чагыкчызы – Тыва Республиканың Чонну ажил-биле хандыраар күрүне албанының агентилели

Программаны боттандыраары дээш харысалгалыг Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлеттирген органының ады – Тыва Республиканың Чонну ажил-биле хандыраар күрүне албанының агентилели

Программаны боттандыраарының хуусааы – 2009 чыл

1-ги чадазы – февраль-май; 2-ги чадазы –

июнь-декабрь айларда

Программаның сорулгалы – Тыва Республикада ажил чок чоруктуң өзүлдезин болдурбас база ажилчыннарны үндүрер аргазының чедимче чок социал-экономиктиг уржуктарын эвээжидир талазы-биле баш удур сагындырып турар хемчеглерни хүлээп алары

Программаның сорулгалары – 1. Үндүреринин айылында туруп турар ажилчыннарның күш-ажыл рыногунга адааннажылгага киржип болуун бедидери. 2. Ажилчын олуттарны камгалап арттыраарына болгаш тургузарына идигни бээри. 3. Программаның киржикчилеринин ажил-биле хандырылга адырын калбартыры. 4. Өөредилге албан черлеринин доозукчуларын ажилга тургузар талазы-биле дуза көргүзери. 5. Республикага ажил чок чоруктуң денелинн өзүлдезин доктаадыры.

Программаның кол хемчеглери – 1. Мас-салы-биле үндүреринин айылы тургустунуп келген таварылгада ажилчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүн организастаары (долу эвес ажил шагын тургузары, ажилды түр када соксадыры, төлевир чок шөлээни бээри, ажилчыннарны хостаар талазы-биле хемчеглер). 2. Хөй-ниитинин ажилдарын, түр када ажилга тургустунаарын, ажил чок хамаатыларның,

өөредилге албан черлеринин доозукчуларын киригени-биле, ажил дилеп турар хамаатыларның, а ол ышкаш массалы-биле үндүреринин айылы тургустунуп келген таварылгада ажилчыннарның стажировказын организастаары. 3. Биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдеринге база ажил чок хамаатыларның боттары ажил-биле хандыраарына дуза көргүзери.

Программа хемчеглеринин күүседикчилери – Тыва Республиканың чонну ажил-биле хандыраар албаны, Тыва Республиканың хоорайларының болгаш кожууннарының чонну ажил-биле хандыраар төптөрүнүн күрүне албан черлери, Тыва Республиканың өөредилге албан черлери, ажил берикчилери (дугуржулга езугаар).

Программаны акшаландыраарының хемчээлдери болгаш дөстери – 2009 чылда Программаны акшаландыраарының ниити хемчээли 150000,0 муң рубль, оон иштинде: федералдыг бюджеттен субсидия – 142500,0 муң рубль; Тыва Республиканың бюджетинин акша-хөреңгизи – 7500,0 муң рубль.

Программаның тускай сорулгалыг көргүзүү – 2009 чылда бүрүткедир ажил чоктарның денелин 10 хуу кылдыр доктаадыры

Программаның үре-түннелдиг болурунун көргүзүлгери – 4140 кижини ажил-биле хандыраары, оон иштинде: үндүреринин айылында таваржып турар 120 ажилчынның профессионал өөредилгезин мурнады көрүп турар организацияның акша-хөреңгизинден; 2820 кижини хөй-ниити ажилдарына, түр када ажилга тургузар, стажировказын эрттирер организацияның акша-хөреңгизинден; 1200 ажил чок хамаатыларның боттары ажил-биле хандыраарына база биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдеринге дуза көргүзөр акша-хөреңгиден

Программаның күүселдези дээш контрольду организастаарының системазы – Тыва Республиканың Чонну ажил-биле хандыраар күрүне албанының агентилели квартал санында Программаны боттандырып турарының чорудуунун дугайында медээни Тыва Республиканың Экономика яамызынга доктааттырган чурум езугаар кириер.

Кирилдези

Программа албадал-биле ажылын чидирген, үндүрткен азы үндүреринин айылында турар хамаатыларны болгаш ажил-биле хандыраар органга ажил дилеп келген хамаатыларны деткиринче болгаш камгалаарынче угланган элээн каш организастыг база социал хемчеглерни баш бурунгаар көрүп, күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедиринге дузаны кадып турар.

Программада айыттырган сорулгалар болгаш даалгалар Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда тургустунуп келген, 2008 чылдың төңүзүндө база 2009 чылдың баш бурунгаар көргүзүлгелеринин анализинге үндезилеп тодараттырган.

I. Чидиг айтырыгларның үндезини, оон эге байдалының анализи

Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда 2008 чылдың IV кварталында экономика ажил-чорудулганың янзы-бүрү хевирлеринин организацияларында экономиктиг байдалдың баксырааны-биле холбаштыр дараазында чедимче чок чүүлдер

демдеглеттинген:

- организацияларда кызырылдага таварышкан кижилеринин саны (ажылчыннарны массалы-биле үндүрери планнаттынып турар болгаш чорудуп турар организацияларның саны көскүзү-биле өскөн) 1048 чедир өскөн. Ажилдан хостаттырып турар ажилчыннарның профессионал-мергежил составының талазы-биле алырга, 62,3 хуузу эге, ортумак болгаш дээди профессионал өөредилге албан черлеринин доозукчулары болуп турар, оларның иштинде: 161 кижизе хамаатыларның 15,3 хуузу дээди өөредилге черлерин дооскан инженер-механик, инженер-тудугчу, зооинженер, экономист, башкы юрис дээш, өске-даа мергежилдиг специалистер болуп турар. 256 кижизе хамаатыларның 24,5 хуузу ортумак өөредилге черлеринин бухгалтер, даг техниги, техник-механик, фельдшер болгаш өске-даа мергежилдиг специалистер. 236 кижизе хамаатыларның 22,5 хуузу — эге профессионал өөредилге дооскан чолаачылар, повар-кондитерлер, токарь, электри газының сварщиктери, штукатур-маляр дээш, өскелер-даа болуп турар;

- ажилчын күш хереглээри-биле чагыгның кызырылганы, 2008 чылдың январь 1-де 0,4 муң вакансиялар турган болза, 2009 чылдың январь 1-де ол 0,2 муң ажилчын олутка чедир кызырылган;

- шалың төлээр талазы-биле өрелеринн өскени, 2008 чылдың декабрь 1-де хуусаазын эрттирипкен шалың өрези 57,9 млн. рубль болган, ол чыл эгезинден тура 33 хууга өскөн; өрениң түнү организацияларның шалың төлевиринин ай фондузунун 206,5 хуузу болган. Өрелеринн тургустунуп турарының чылдагааны – организацияларның боттун акша-хөреңгизи чогуңда; ажыктыг казымал байлактар тывары болгаш бүдүрүлгеге болбаазырадыры-биле ажил чорудуп турар бүдүрүлгелерде эрткен айда өрениң өзүлдези 11 хуу болган.

Мурунда тургускан планнарны база улуг инвесторларның хүлээп алган шийтирлерин үрээнинден республиканың инвестиция адырында делегей чергелиг саң-хөө кризиси салдарны чедирген. Ылангыя «Баазалыг элемент» компаниязы-биле хөй адырлыг комплекстин – офис турар төптүг аалчылар бажынының Кызыл хоорайда тудуунун төлевилелин боттандыраары түр соксаттыганы.

Ак-Сугнуң казымал байлактар чыдымын ажилдап кылыры-биле Голевтин лицензиялыг даг рудалыг компаниязының медээзи-биле алырга, 2009 чылдың бирги кварталында кампанияда ажилдап турарларның ниити санындан 30 хуу чедир кижини (110) кызырары көрдүнүп турар. Тодаргай эвес хуусаада Кызыл хоорайда «Союз» Банкының немелде офизин ажыдары база Тыва Республиканың аэровокзал комплекзин сайзырадыры сонгаарлаттыганы.

Республика бюджеттеринден акшаландырып турар организацияларда база ол ышкаш экономиканың кадык камгалалы, өөредилге, культура база чонга социал дузалар чедирери дээн ышкаш адырларында (башкарыкчы кадрлар, специалистер, яамылар, агентилелдер болгаш албаннар аайы-биле, а ол ышкаш районнар, суурлар чагыргаларының биче хандырыкчы ажилдакчылары) оларны тударына таарымчалыг

кылдыр тургузарының байдалдарында чарыгдалдарны хостаары бооп болур чадавас.

Экономиканың боттук секторунда:

- «Энергия тудуг», «Фракта», «Тыва мебель», «Кызылдың УПП ВОС» «СК «Асбест» КХЭ-лери, «Сибтехмонтаж» ПМК, А.В.Зурначян ЧП дээн ышкыш база өске-даа ажил хемчээли чок болганы-биле холбаштыр тудуг ажилдары кылып турар;

- чоннуң эвээш төлевер кылып аргалыг болганы-биле шимчeves хөрөңги-биле операциялар кылып турар;

- инвестиция төлевилелдерин боттандыры-биле акша-хөрөңги чогуңдан ажык-тыг казымалдар тывары-биле;

- үлетпүр бүдүрүлгелерин болбаазы-радыры-биле;

- чоннуң садып алыр шинэениң куду болганы-биле мөөңү-биле садып кылып турар;

- «Урянхай» КХЭ (80 киж), «Балгазын» КПК, Тандының С.К.Шойгу аттыг, Бии-Хемниң «Нива» КПК, Мөңгүн-Тайганың КУП «Мөген-Бүрен» (13 киж) көдээ ажил-агыи кылып турар бүдүрүлгелер болгаш организациялар берге байдалдарга таваржып болур.

Ол ышкыш саң-хөө кризиси экономика-ның коммунал, социал база аалчылар бажыңнары болгаш ресторанныр хандырыл-газының талазы-биле тускай дуза көргүзери, үүрмектээр садыглаашкын дээн ышкыш адырларынга салдарлыг болур. Транспорт болгаш харылзаа байдалдарында ажил-чыннары хостаары-биле холбашкан байдал өскерилге чок артып каап болур.

Ажил дилээри-биле ажил-биле хандыра албанче дуза дилээн хамаатыларның саны өзүп болур. Бир эвес 2008 чылдың январь 1-ниң байдалы-биле албанда бүртүктен ажил чок кижилерниң саны 7,8 муң киж турган болза, ол 2009 чылдың январь 1-де 12,8 хууга азы 8,8 муң киж чедир өскөн.

2009 чылдың баш бурунгаар медээлери-биле алырга, моон соңгаар байдал ажил-биле хандыра болгаш күш-ажыл рыногунга баксырап болур хире. Баш бурунгаар демдеглер турары-биле алырга, республиканың организацияларында ажилдап турар кижилерниң саны 1,6 муң кижге кызырлып болур. Ынчангаш ажилын чидирген болгаш үндүрериниң айылында туруп турар хамаатыларны ажил-биле хандыра — эң-не чидиг айтырыг. Оң-биле чергелештир ажил чоктарның санының өзериңиң айылын болдурбазыңче, эконом-нуг үре-түннелдиг ажилчын олуттарны болгаш кадрлар потенциалын камгалаарыңче, келир үеде кедилг бүдүрүлгелерге чаа ажилчын олуттарны тургузарыңче угланган хемчеглерни боттандыра чугула.

Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызының дужаалы-биле бадылааны 2009-2011 чылдарда Тыва Республиканың чонун ажил-биле хандыра-рынга дуза көргүзериңиң Программаны күштүг болуп турар. Айыткан Программаның 2009 чылда боттанылгасы ажил-биле хандыра албанчы деткимче-биле 20,0 муң ажил ажил дилеп турар хамаатыларны, ооң иштинде түр када ажил-биле хандыра программалар талазы-биле — 18,5 муң кижини ажилга тургузуп, күш-ажыл рыногунга херек ужурулг мергежилдер чедип алыры-биле 1,4 муң кижини профессионал өөредилгеже чорудуп болур аргалыг.

Республикада чонну ажил-биле ханды-раарын бедидериниң немелде хемчеглери ажилга кирир даштык ажилдакчыларның санын кызыраы болур. Тыва Республиканың Чазааның 1375 даштыкыларны ажилга кирир дээн баштайгы нормазы 2008 чылдың декабрь 26-да № 777н Россия Федерация-ның Кадык камгалал болгаш социал хөгжүлдө яамызының дужаалыңга дүүштүр күш-ажыл рыногунда тургустунуп келген байдал-биле ол 1079 кылдыр эвээжээн.

Ынчалзажок республиканың күш-ажыл рыногунда байдалды быжыглаарыңга ол хемчеглер эвээш болуп турар. Баш бурун-гаар алыр вариантыдан көөрге, 2009 чылда ажил чок артып болур кижилерниң саны эки талазындан 12,3 муң, берге байдалда 14,0 муң киж, азы ажил чоктарның деңгели 10,0 — 11,4 хуу бооп болур. Республика болгаш тус черниң күш-ажыл рыноктарында нарын байдалдарны чавырылдыра немелде хемчеглерни алыры чугула. Ол дээрже профессионал өөредилгени мурнады органи-

заастаары, хөй-ниити ажилдарын болгаш түр када ажилга тургустунарын организаастаары, боду ажил-биле хандырынарын сайзыра-дыры деткириниң хемчеглери болур.

Бүдүрүлгелерге кадрларның профессио-нал эде белеткелин организаастаарыңга дуза көргүзөр сорулгалар-биле республиканың ажил-биле хандыра албаны дараазында ажилдарны планнап турар:

профессионал өөредилгезин мурнады көөрү хергелеттинип турар хамаатыларга республиканың күш-ажыл рыногунда негет-тинип турар мергежилдериниң, тускай эр-темнерниң дугайында, улгады берген назы-лыг кижилерниң эде белеткелин органи-заастап турар өөредилге черлеринге про-фессионал өөредилгени эртер аргаларының дугайында медээлери бээр;

бодунуң өөредилге баазасы чок органи-зацияларга ажилчыннар өөредиринге дузаны көргүзөр;

профессионал угланышкын болгаш бүдүрүлгелерге профессионал өөредилгезин мурнады көрдүнүп турар персоналга хамаарыштыр айтырыглар талазы-биле информастыг-справка хевирлиг материал-дарны ажилдап кылып болгаш үндүрер;

бүдүрүлгелерге профессионал өөредилге-зин мурнады көрдүнүп турар персоналга хамаарыштыр айтырыглар талазы-биле организацияларның кадрлар албаннарының болгаш өөредилге кезектериниң ажилдак-чылары-биле хуралдарны, семинарларны эрттирер.

Үндүрериниң айылында туруп турар ажилчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадырын организаастаарыңга дараа-зында чүүлдер негеттинип турар:

чоннуң социал хандырылганы экижи-дери-биле тургустунган Тыва Республиканың өөредилге албан черлери-биле профессио-нал угланышкынның ажилдарны кады чорудары-биле сонургалдыг организа-циялар болгаш албаннар-биле ажил-биле хандыра албанчы кады ажилдакчы-газының системаны сайзыраңгайдыра;

күш-ажыл курлавырларын белеткээр болгаш эде белеткээр ажилдарны кылып турар бүгү структураларның социал кады ажилдакчыгазын калбартыры;

хостаттырган ажилчыннарның санындан мергежилдиг ажилчын кадрларны белет-кээрде, өөредилгезин болгаш ажилга тур-густунарын организаастаарының органи-застыг-методиктиг база саң-хөө-хоойлу-дүрүм айтырыгларын ажил берикчилери-биле кады ажилдап кылыры;

хостаттырып турар ажилдакчыларның эде белеткелин, харылзашкак профес-сияларын шингээдирин болгаш мергежил-бедидерин организаастап турар эге база профессионал өөредилге албан черлериниң даңзыын калбартыры.

Хостаттырып турар ажилчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүнүң кол хевирлери болза:

организациялардан хостаттырып турар хамаатыларны эде белеткээр болгаш ажилдаар черлеринге стажировкаладыры; моон ыңай ажилга тургустунар, бар күш-ажыл курлавырларын ажыктыг кылдыр ажыглаар сорулгалар-биле хамаатыларның мергежилдин бедидери, харылзашкак профессияларны шингээдир.

Организациялардан хостаттырган 120 хамааттыг профессионал эде белеткелин, мергежилдин бедидерин, харылзашкак профессияларны шингээдирин органи-заастаар (№ 3 база 3-1 капсырылга).

Хостаттырып турар хамаатыларның профессионал өөредилгезин мурнадырын 27-ден хөй тускай эртемнерге, мергежил-дерге организаастаары планнаттынып турар. Хамаатылар күш-ажыл рыногунда хергелеттинип турар профессияны өөренир. Ол эде белеткел эрткен хамаатыларның чижил-ге кирип болурунун аргазын бедидер. Хостаттырган хамаатыларны өөредир өөредилге баазазыңга организацияларның, эге, ортумак, дээди база немелде про-фессионал өөредилге албан черлериниң өөредилге-бүдүрүлг баазазы кирер (№ 4 капсырылга).

Хосталып турар хамаатыларның ажилга тургустунарын хандыра сорулгалар-биле профессионал өөредилгени ол ышкыш организацияларның өөредилге-бүдүрүлг баазазыңга эрттирер. Моон соңгаары-даа хөгжүлдени республиканың күш-ажыл

рыногунда хергелеттинип турар мерге-жилдер талазы-биле сөөлгү чылдарда баазалыг белеткел чери апарган эге, ортумак болгаш дээди профессионал өөредилге албан черлери-биле кады ажилдакчыларны алып. Профессионал өөредилгениң шына-рын бедидер талазы-биле өөредилге чору-дунга инновациялыг педагогика техноло-гияларын, ылаңгыя ылаптыг өөредилгениң, компьютерлиг мультитип программалары негтеридир талазы-биле ажил уламчылаар.

Ажилчын олутка хергелелдин манап турар өзүлдөз доктаамал-даа, түр-даа када ажилга тургустунарының аргаларын берип турар вакансияларның санын калбартыр санаашкыннар кылырының үндөжилгенин бербейн турар. Оон аңгыда 2009 чылда бүгү деңгелдин профессионал албан черлериниң 4,4 муң доозукчулары республиканың күш-ажыл рыногун долдурттар. Дээди өөре-дилге черлериниң доозукчуларының ара-зындан 75,3 хуузу ажилга томуйлааш-кыннары алган, өөредилгениң хүндүскү хевиринде 0,4 хуузу өөредилгезин улам-чылап турар, шеригже 9,7 хуузу келдирткен, 14,6 хуузу азы 81 киж боттары ажилга тургустунуп алыр күзелин илереткен. Орту-мак өөредилге черлерин доосканнарының 15,9 хуузу ажилга томуйлаашкыннары алган, 16,6 хуузу өөредилгезин уламчылап турар, шеригже 9,6 хуузу келдирткен, 21,6 хуузу азы 212 киж ажилга томуйлаашкыннарын албаан. 1,5 муң хире доозукчулар таарым-чалыг ажил шилип алырыңга дуза кадар кыл-дыр ажил-биле хандыра албаннарга баар.

Аныктарның күш-ажыл рыногунда дүшкүрүлүг байдалды чымчадыры-биле немелде 520 ажилчын олуттарны тургузары планнаттынып турар. Ынчангаш үндүрериниң айылында таваржып турар, долу эвес ажил хүнүнүн чурумунче шилчиткен, ажил төле-вири чокка узун хуусаалыг шөлээде турар база ол ышкыш ажилга дуржулга алыр со-рулга-биле стажировка эртип турар доо-зукчуларның санындан хөй-ниитиниң база түр када кылып ажилда киржикчилериниң ажилдап алган шалыңын төлээр талазы-биле чарыгдалдарның компенсациязын ажил берикчилеринге бээр дугайында сорулга салдырган болур.

Хөй-ниитиниң, түр үениң ажилдарын, өөредилге албан черлериниң доозукчу-ларының стажировказын ажилдың 27 хевирлеринге организаастаар, оларның аразында чурттакчылыг черлерниң чаагай-жыдылгасы болгаш ногаанчыдылгасы, орук-тарны кылыры болгаш септелгези, чоннуң социал хандырылгасы, элээн каш бүдүрүлг организацияларынга, көдээ ажил-агыга болгаш тудуг адырыңга ажилдар болур. Экономиктиг ажил-чорудулга хевирлериниң талазы-биле ажил берикчилери-биле кады ажилдакчыга дугайында дугуржулгалар (керээр) чарарының методиктиг сүмеле-рин ажилдап кылып, үндүрериниң айылы-нда туруп турар, долу эвес ажил хүнүнче шилчиткен, ажил төлевири чокка узун хуусаалыг шөлээде турар хамаатылар-биле, а ол ышкыш ажил тывары-биле бер-гедээшкыннерде таваржып турар өөредилге черлериниң доозукчулары-биле консуль-тацияларны эрттирери, ол шупту 2820 киж болур (№ 5 капсырылга).

Немелде ажилчын олуттар тургузар сорулгалар-биле биче сайгарлыкчы чорук база боду ажил-биле хандырынаар адырга ажил чок хамаатыларны хаара тудары-биле

бодунуң херээн ажыдып алган ажил-биле хандыра албанчы 1200 клиентилеринге (№ 6 капсырылга) саң-хөө дузазын бээр планнаттынып турар. Ажил-чорудулганы хевирлери билдиришкынни канчаар кири-гениниң чуруму-биле тургустунган болур.

Даштыкы ажилчын күш кириери көр-дүнүп турар ажилчын олуттарга Россияның хамаатыларын ажилдадыры-биле ажил уламчылаар. 2009 чылда 296 кижге ха-маарыштыр даштыкы хамаатыларның са-нынга кылдырган таарыштырылгандан аң-гыда, Россияның хамаатылары ажилдаар 50 хире вакансияларны кылыры планнаттынып турар.

Программаның хемчеглерин сайзырады-рынче дараазында угланышкыннары кирип турар:

ажыл-биле хандыра албанчы 2820 клиентилеринге хөй-ниитиниң болгаш түр үениң ажилдарын чорудары;

120 хамаатыларның мурнады көөр өөре-дилгезин организаастаары;

1200 ажил чок хамаатыларга боттарының херектерин ажыдып алыры-биле саң-хөө дузазын бээр;

хамаатыларга социал магадылалдарны хандыраы, профессионал мергежилди бедидери, бүдүрүлгелер иштинге ажилчын күштерни эде хуваары болгаш оон күш-ажыл рыногунче массалы-биле киреринден чайлаары.

II. Программаны боттандыраарының кол сорулгазы, даалгалары болгаш ча-далары

Программаның кол сорулгазы болза ажилчыннарны үндүрүп болурунун чедимче чок социал-экономиктиг уржуктарын чииге-дири-биле баш бурунгаар сагындырылгы хемчеглерин хүлээп алыры база Тыва Рес-публикада ажил чок чоруктуң өзүлдөз болдурбазы болур.

Программаның кол даалгазы болза:

1. Үндүрериниң айылында турар ажилдакчыларның күш-ажыл рыногунга адааннажылгага кирип болурун бедидери.

2. Программаның боттандырылгасында киржип турар ажил берикчилеринге ажил-чын олуттар камгалап арттыра база тургу-зар идигни күш-ажыл төлевириңге чарыг-далдарны орнун тургусканындан болгаш үндүрүгден үндүр санаашкыннардан бээр.

3. Программаның киржикчилериниң ажил-биле хандыра адырын калбартыры.

4. Өөредилге албан черлериниң доо-зукчуларының ажилга тургустунарыңга дуза көргүзери.

5. Республикага ажил чок чоруктуң дең-гелин өзүлдөз тудары.

Программаны 2009 чылдың тургузунда боттандыра болгаш ол организацияларны дүжүргени-биле санын азы штатты кызыр-ганы-биле, чок-ла болза эки тура-биле үне-ни-биле холбаштыр үген хамаатыларга, ажил чок хамаатыларга, а ол ышкыш өөре-дилге албан черлериниң доозукчуларын киригени-биле, ажил дилеп турар хамаа-тыларга республиканың чонну ажил-биле хандыра албаннарның органның чонну ажил-биле хандыраарыңга дуза көргүзөр талазы-биле күрүне дузазын бедидеринче угланган.

III. Программаның хемчеглериниң системазы (даңзызы)

Сорулгаларның, хемчеглерниң ады	Күүседириниң хуусаазы	Харысалгалыг күүседикчилер
Сорулга1. Үндүрериниң айылында турар ажилчыннарның күш-ажыл рыногунда адааннажылгага кирип болурун бедидери	2009 чыл	Ажил-биле хандыра албан, хоорайларның бол-гаш районнарның чонну ажил-биле хандыра төп-тери (моон ыңай ЧАХТ дээн), ажил берикчилери, өөредил-ге албан черлери
1. Массалы-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада ажилчыннар-ның профессионал өөредилгезин мурнады көөрү (долу эвес ажил шагын тургузары, ажилды түр үеде соксадыры, күш-ажыл төле-вириниң камгалалы чокка шөлээни бээр, ажилчыннарны хостаар талазы-биле хем-чеглер)	2009 чылдың январь	Ажил-биле хандыра төп, ЧАХТ, ажил берикчи-лери
1.1. Хосталып турар ажилчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрү ажилгаар организацияларның даңзыын тургузары	2009 чылдың февраль	Ажил-биле хандыра төп, ЧАХТ, ажил берикчи-лери
1.2. Хосталып турар ажилчыннарның проф-фессионал-мергежил структуразын өөренип көргөни-биле ажилдаар черинге стажиров-каны организаастаарын киригени-биле, мур-		

Сорулгаларның, хемчеглерниң ады	Күүседириниң хуусаазы	Харысалгалыг күүседикчилер
нады көөр профессионал өөредилгениң хемчеглерин болгаш угланышкыннарын база Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлденин мурнады хөгжүдөр кол чүүлдерин тодарадыры		
1.3. Хосталып турар ажылчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгезин организастаарына Тыва Республиканың профессионал өөредилге черлериниң системазының бар аргаларының, а ол ышкаш организацияларның боттарының бар аргаларының үнелели	2009 чылдың январь	Ажыл-биле хандыраар төп, ЧАХТ, ажыл берикчилери, өөредилге албан черлери
1.4. Хосталып турар ажылчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгезин эрттирер баазына өөредилге албан черлериниң (оон иштинде организацияларның) даңзын белеткээри	2009 чылдың январь	Ажыл-биле хандыраар төп, ЧАХТ, ажыл берикчилери, өөредилге албан черлери
1.5. Мурнады көөр профессионал өөредилгени дооскан соонда, хосталып турар ажылчыннарны ажылга тургузар организацияларның даңзын тургузары	2009 чылдың февраль-март	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ, ажыл берикчилери
1.6. Хосталып турар ажылчыннарга медээ-консультацияны бээри	2009 чыл	ЧАХТ, ажыл берикчилери
1.7. Хосталып турар ажылчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгезин организастаарының Чурумун ажылдап кылыры	2009 чылдың январь-март	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели
1.8. Хосталып турар ажылчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгезин организастаары-биле керээлерни чарары	2009 чыл	ЧАХТ, ажыл берикчилери, өөредилге албан черлери
2-ги сорулга. Ажылчын олуттарны камгалаарына болгаш тургузарына идигни бээри		
2.1. Хөй-ниити ажылдарын, ажыл дилеп турар хамаатыларның, а ол ышкаш массалы-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада ажылчыннарның түр үеде ажылга тургустунарын, ажылга аргадуржулга алыр сорулга-биле өөредилге албан черлериниң доозукчуларының стажировказын организастаары	2009 чыл	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ, ажыл берикчилери
2.2. Телевирлиг хөй-ниити ажылдарын, массалы-биле үндүрериниң айылында таваржып турар ажылчыннарга түр үеде ажылдар организастаарының немелде акшаландырышкынының хергелелин баш бурунгаар медээзин тургузары	2009 чылдың март	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ, ажыл берикчилери
2.3. Хөй-ниити ажылдарын организастаарының хемчээлдериниң болгаш хевирлериниң даңзы айы-биле «2009 чылда хөй-ниити ажылдарын хөгжүдери» деп хоорай (районнар) программазынче немелделерни кириери	2009 чылдың март	ЧАХТ, тус черниң бот-башкарылга органны
2.4. 2009 чылда күш-ажыл рыногунче үнүп турар профессионал өөредилге черлериниң доозукчуларының санының демдээ	2009 чылдың I кварталында	Тыва Республиканың Өөредилге яамызы, Тыва Республиканың чонну ажыл-биле хандыраар агентилели
2.5. Ажылга арга-дуржулга алыр сорулгалар-биле профессионал өөредилге черлериниң доозукчуларының стажировказын эрттирери-биле организацияларның даңзын тургузары	2009 чылдың март	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ, ажыл берикчилери
2.6. Массалы-биле үндүрериниң айылында таваржып турар ажылчыннарга хөй-ниити ажылдарын база түр үениң ажылдарын, доозукчуларның стажировказын организастаарының Чурумун ажылдап кылыры	2009 чылдың I кварталы	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели
2.7. Хөй-ниитиниң, түр үениң ажылдарын болгаш стажировкалар организастаар болгаш эрттирер талазы-биле кады ажыл-чорудулга дугайында ажыл берикчилери-биле керээлерни чарары	2009 чыл	ЧАХТ, ажыл берикчилери
3-кү сорулга. Ажыл-биле хандыраар адырны калбартыры		
3.1. Сайгарлыкчы чорук болгаш боду хандырттынар айтырыглар талазы-биле ажыл чок хамаатыларга информастыг сүме дузазын көргүзери	2009 чыл	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ, Тыва Республиканың Сайгарлыкчы чорук болгаш туризм талазы-биле агентилели
3.2. Сайгарлыкчы ажыл-чорудулганы хөгжүдери болгаш бот-хандырттынарына ажыл чок хамаатыларга федералдыг бюджеттен субсидиялар бээриниң Чурумун ажылдап кылыры	2009 чылдың февраль-март	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели
3.3. Федералдыг бюджеттен субсидиялар акша-хөреңгилерин бээри-биле бодунуң херээн ажыдып алган ажыл чок хамаатылар-биле керээлерни чарары	2009 чыл	ЧАХТ, ажыл берикчилери
4-кү сорулга. Ниити программа хемчеглери		
4.1. Организацияларны дүжүргени-биле, чок-ла болза ажылчыннарның санын азы штатты кызырганы-биле, а ол ышкаш ажылчыннарның ажыл-биле долу эвес хандырттынганы-биле холбаштыр ажылчыннарның ажылдан үнериниң неделя санының мониторингизин чорудар	2009 чылдың дургузунда	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели
4.2. Мониторинг медээлериниң анализи, Программаны боттандыраар талазы-биле баш бурунгаар медээлер санаашкынын бе-	2009 чылдың дургузунда ай санында	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели

Сорулгаларның, хемчеглерниң ады	Күүседириниң хуусаазы	Харысалгалыг күүседикчилер
леткээри		
4.3. Даштыкы ажылчын күштү киришти-ринге хергелелди чиигедир талазы-биле хемчеглер	2009 чыл	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ
4.4. Чонну ажыл-биле хандыраар албаннар органнының берип турары күрүне дузаларының дугайында база Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүжүрүлүг байдалды чиигедириниң талазы-биле немелде хемчеглер дугайында чонну медгелээри	2009 чыл	Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар агентилели, ЧАХТ

IV. Саң-хөө, материалдыг болгаш күш-ажыл чарыгдалдарының үндезини

Программа хемчеглериниң акшаландырышкынының дөстери чонну ажыл-биле хандыраарына дуза көргүзөр талазы-биле Россия Федерациязының дамчыдып бергени бүрүн эргелериниң хемчээлинден дашкаар организастап турар хемчеглерни боттандыраарына Тыва Республиканың бюджетинге субсидия хевиринге берип турар федералдыг бюджеттин акша-хөреңгилери база Тыва Республиканың бюджетиниң акша-хөреңгилери болур.

Программаны акшаландыраарының ниити хемчээли 2009 чылда 150000,0 муң рубль, оон иштинде:

федералдыг бюджеттен субсидия – 142500,0 муң рубль (акшаландырышкынын ниити хемчээлинден 95 хуузу);

Тыва Республиканың бюджетиниң акша-хөреңгилери – 7500,0 муң рубль (акшаландырышкынын ниити хемчээлинден 5 хуузу).

Акшаландырышкынын хемчээлдерин хуваарын № 7 капсырылгада кириген.

Мурнады көөр профессионал өөредилгени организастаарына федералдыг бюджеттен субсидияларның база республика бюджетиниң акша-хөреңгилериниң хемчээлин санаары

Мурнады көөр профессионал өөредилгени организастаарына эргежок чугула акша-хөреңгини дараазында формула-биле тодарадыр:

$$\text{Соб} = \text{Чоб} \times N,$$

мында:

Соб – хемчеглерни акшаландыраарының хемчээли;

Чоб – Программаның киржикчилериниң саны;

N – чарыгдалдарның баазалыг нормативи

$$870,6 \text{ муң рубль} = 120 \text{ кижиги} \times 7255,0 \text{ руб.}$$

мында:

7255 рубль – чарыгдалдың нормативи;

3 айда – өөредилгениң ортумак үргүлчүлээшкени;

2009 чылда мурнады көөр профессионал өөредилгени ажыл берикчилериниң саналына дүүштүр материалдыг професиялар талазы-биле организастап болур (дашчы, казаныкчы, бызаңчы, кран машинизи, электри каңнакчызы болгаш өске-даа). 2008 чылда Тыва Республикага 1 кижиге хамаарыштыр чарыгдалдың баазалыг нормативи 6686,6 рубль болган, 2009 чылда 6686,6 рубль $\times 1,085 = 7255$ рубль болур.

Көргүзүлгелерниң ады	Хемчээли	Шунту
1. Программаның киржикчилериниң саны, Чоб	кижи	120
2. Өөредилгениң ортумак үргүлчүлээш-кинин барымдаалааны-биле чарыгдалдарның баазалыг нормативи, N	рубль	7255,0
3. Хемчеглерни акшаландыраарының хемчээли, Соб	муң рубль	1169,3
- Тыва Республиканың бюджетиниң акша-хөреңгизи (орук өртээ болгаш чурттааны)	муң рубль	298,7
- федералдыг бюджеттин акша-хөреңгизи (өөредилге дээш: ар.1 $\times$ ар.2)	муң рубль	870,6

Хөй-ниити ажылдарын, түр үеде ажылга тургустунарын, ажыл чок хамаатыларның, ажыл дилеп турар хамаатыларның, өөредилге албан черлериниң доозукчуларын киригени-биле, а ол ышкаш массалы-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада, ажыл дилеп турар хамаатыларның стажировказын организастаарының санаашкыны

Хөй-ниити ажылдарын, массалы-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада хамаатыларны түр үеде ажылга тургустунарын, доозукчуларның стажировкаларын организастаарына эргежок чугула акша-хөреңгини дараазында форму-

ла-биле тодарадыр:

$$\text{Сор} = \text{Чор} \times \text{MPOT} \times \text{Рор}, \text{ мында}$$

Чор – программаның киржикчилериниң саны;

MPOT – күш-ажыл телевинде үндүрүгнү барымдаалааны-биле 4330 рубль хемчээлге доктааттыг, күш-ажыл телевиниң эң адаккы хемчээли

$$4330 \text{ руб.} \times 26,2\% = 5464,46 \text{ рубль.};$$

Рор – хөй-ниити ажылдарына киржириниң үези.

Көргүзүлгелерниң ады	Хемчээли	Шунту
1. Планнап турар үеде киржикчилерниң саны, Чор	муң кижиге	2820
2. Киржилгениң ортумак үези, Рор	ай	3
3. Күш-ажыл телевинде үндүрүгнү барымдаалааны-биле күш-ажыл телевиниң эң адаккы хемчээли, MPOT	рубль	5464,46
4. Хемчеглерни кады акшаландыраарының хемчээли, Сор	муң рубль	46235,3
- Тыва Республиканың бюджетиниң акша-хөреңгизи (ЕСН-ни барымдаалааны-биле MPOT) 9,11 хуузу тургузуп турар	муң рубль	4213,1
- федералдыг бюджеттин акша-хөреңгизи (ЕСН-ни барымдаалааны-биле MPOT) 90,89 хуузу тургузуп турар	муң рубль	42022,2

Биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдери дуза көргүзери база ажыл чок хамаатыларның боттары ажыл-биле хандырттынарын организастаары

Сайгарлыкчы чорукту деткиир талазы-биле база ажыл чок чорук дээш алыр пособиениң эң улуг хемчээлин ап турар ажыл чок хамаатыларның боттарының ажыл-биле хандырттынар талазы-биле хемчеглерни организастаарына эргежок чугула акша-

хөреңгини дараазында формула-биле тодарадыр:

$$\text{Смпр} = \text{Чпр} \times \text{Сгп}, \text{ мында:}$$

Чпр – Программаның киржикчилериниң саны;

Сгп – ажыл чок хамаатыга ажыл чок чорук дээш көрдүнүп турар пособиениң чылда хемчээлиниң түнү;

Кыдыкы Сонгу чүк районнарынга дең-неширтен 16 районга: 4900 рубль х 1,4 район. коэф. = 6860 рубль.; 6860 рубль х 12 ай = 82320,0 рубль, 1060 кижиге;

Кыдыкы Сонгу чүктүн 3 районнарынга: 4900 руб х 1,5 рай.коэф. = 7350 руб.; 7350 руб. х 12 ай = 88200,0 руб, 140 кижиге.

Кыдыкы Сонгу чүк районнарынга дең-неширтен районнарга хемчеглерни кады акшаландыраарының хемчээли 1060 чел. х

82320 руб. = 87259,2 муң рубль болур.

Кыдыкы Сонгу чүк районнарынга хемчеглерни кады акшаландыраарының хемчээли 140 чел. х 88200 руб. = 12348,0 муң рубль болур.

Ажыл чок чорук дээш ажыл чок хамаа-тыга көрдүнүп турар пособиениң чылда ортумак хемчээлиниң түнү:

87259,2 + 12348,0 = 99607,2 муң рубль;
99607,2 : 1200 = 83006 рубль.

Көргүзүлгелерниң ады	Хемчээли	Шупту
1. Планнап турар үеде киржикчилерниң саны, Чор	кижи	1200
2. Ажыл чок чорук дээш ажыл чок хамаа-тыга көрдүнгөн пособиениң чылда хемчээлиниң түнү, Сп	рубль	83006
3. Хемчеглерни кады акшаландыраарының хемчээли, Сор шупту	муң рубль	102595,4
- Тыва Республиканың бюджетиниң акша-хөрөңгизи (банк дузасы дээш 3 хуузу)	муң рубль	2988,2
- федералдыг бюджеттен акша-хөрөңги (ар.1 х ар.2)	муң рубль	99607,2

*83006 рубль - республиканың деви-кээрин Кыдыкы Сонгу чүк районнарынга болгаш аңаа деңнеширтен черлерге хамаа-рыштырганы-биле холбаштыр Тыва Респу-блика талазы-биле ажыл чок чорук талазы-биле пособиениң чылда хемчээлиниң орту-мак хемчээли.

V. Программаны боттандыраарының механизми

Программаның хемчеглерин боттанды-рары дээш харысалгалыг, Тыва Респу-бликаның күүсекчи эрге-чагыргазының төлээ-леттирген органы Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар күрүне алба-нының агентилели болур.

Күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг бай-далды чиигедиринче угландырган Про-грамманың хемчеглериниң сан-хөө ханды-рылгазын Федералдыг казначействонун Тыва Республика талазы-биле эргелелинде ажиткан Тыва Республиканың Саң-хөө яамызының агар санынче шилчиткен фе-дералдыг бюджеттен аңгылаан субсидиялар хемчээлинге боттандыраар.

Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы субсидияларны Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар күрүне албанының агентилелинде, Тыва Республиканың Чонну ажыл-биле хандыраар күрүне албанының агентилели чонну ажыл-биле хандыраар төптерже бюджет бижилгезинге дүштүр шилчидер.

Программаның хемчеглерин боттанды-раарыга акша-хөрөңгини чарыгдарының чурумун Тыва Республиканың Чазаның нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-биле доктаадып тургузар.

«2009 чылда массалык-биле үндүрериниң айылы бар таварылгада ажылчыннарың профессионал өөредилгезин мурнадыры» деп хемчегни чонну ажыл-биле хандыраар төптүн, ажыл берикчизиниң, үндүрериниң айылында турар хамаатының болгаш өөредилге албан чериниң аразында чарып турар керээлер үндезининге боттандыраар.

Өөредилгени эге, ортумак, дээди, немел-де профессионал эртемин өөредилге албан черлериниң баазасынга; Тыва Респу-бликаның организацияларының өөредилге-бүдү-рүлге баазасынга эрттирер.

«Хөй-ниити ажылдарын, ажыл дилеп турар хамаатыларның, массалык-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада ажылчыннарың түр када ажылга тургустунарын, ажылга дуржулга алыр сорулгалар-биле өөредилге албан черлериниң доозукчуларының стажировка-зын организастаары» деп хемчегни рес-публиканың организацияларынга дараа-зында хевирге боттандыраар:

үндүрериниң айылында турар ажылдап турар хамаатыларга чонну ажыл-биле хандыраар төптүн, ажылчынның база док-таамал ажылдаар чериниң талазы-биле ажыл берикчизиниң аразында чардынган керээлер үндезининге, түр када ажылдаар черлер тургузарының хевиринге;

үндүрериниң айылында турар, ажылдап турар хамаатыларга чонну ажыл-биле хандыраар төптүн, ажылчынның, доктаамал ажылдаар чериниң талазы-биле ажыл берикчизиниң база түр үеде, ажылдаар чер организастап турар ажыл берикчизиниң аразында чардынган керээлер үндезининге, түр када ажылдаар черлер тургузарының хевиринге;

профессионал өөредилге албан черле-риниң доозукчуларының стажировказын

эрттирери-биле чонну ажыл-биле хандыраар төптүн, доозукчунун, штат санындан эртир түр үеде ажылдаар черлер организастап турар ажыл берикчизиниң аразында чар-дынган, түр када ажылдаар черлер тур-гузарының хевиринге;

ажыл-биле хандыраар албанга ажылга тургустунуп алырынга дуза кадары-биле ди-лег кылган, ажылдавайн турар хамаатыларга (ажыл чок деп албан езузу-биле бүрүткет-тирген хамаатыларны киригени-биле), чонну ажыл-биле хандыраар төптүн, ажылчынның база түр үеде ажылдаар чер организастап турар ажыл берикчизиниң аразында чар-дынган керээлер үндезининге, түр када ажылдаар черлер тургузарының хевиринге.

Ажылындан хостуг үеде (долу эвес ажыл хүнүнүн (смена) база (азы) долу эвес ажыл неделязының чурумун организастаарынче кирип турда, ажылчынга шалың хевээр артпас шөлээ берип турда, экономиктиг, технологтиг, техниктиг азы организаа-тыг чылдагааннар-биле түр када ажыл соксадып турда), ажылдыг ажылчынның киржир аргаларының дугайында дүрүм күш-ажыл керээзинче кирип турар ужурулг.

Программаның хемчеглерин организас-таарыга акша-хөрөңгини организациялар-ның даңзызын, хемчеглер киржикчилериниң санын, хөй-ниити ажылдарының хемчээлде-рин болгаш хевирлерин киригени-биле түр када ажылдаар черлер берип турар ажыл берикчилериниң санал-оналдарында үнде-зилеп бээр.

«Сайгарлыкчы ажыл-чорудулганы хөг-жүдеринге болгаш ажыл чок хамаатыларның боттары ажыл-биле хандыраарына дуза көргүзөр» талазы-биле хемчеглерни, чонну ажыл-биле хандыраар төптүн болгаш ажыл чок хамаатыларның аразында чардынган керээлер үндезининге боттандыраар. Феде-ралдыг бюджеттин акша-хөрөңгизинден ажыл чок хамаатыларга субсидияны ажыл чок хамаатыга көрдүнгөн ажыл чок чорук талазы-биле пособиениң чылда хемчээлиниң түнүгнө бээр. Бодунун херээн бүрүткеди-алган деткимче алыкчыларына хамаарыш-тыр 2007 чылдың июль 24-те «Россия Федерациязынга биче болгаш ортумак сайгарлыкчы чоруктуң хөгжүлдериниң дуга-йында» № 209-ФЗ Федералдыг хоойлунун 8-ки чүүлүнүн деткимче алыкчыларының даңзызын чорудар кезээнге, негелделерни күүседире-биле хандыраар. Биче сайгарлык-чы чорукту хөгжүдөр болгаш ажыл чок ха-маатыларның боттары ажыл-биле ханды-тынарын сайзырадыры-биле деткимче алыкчыларының дугайында медээлерни тургузарын биче бүдүрүлгелериниң – биче сайгарлыкчы чоруктуң күрүне деткимче-зиниң алыкчыларының даңзызының база биче бизнести деткириниң янзы-бүрү угланышкыннарының талазы-биле тургузуп турары ажылчын олуттарның ийи дакпыр санажылгазын ап каап турар, чонну ажыл-биле хандыраар адырда күрүне дузаларының алыкчыларының регистриниң хыналда-ларының үндезининге боттандыраар.

Программаның хемчеглериниң пара-метрлери (организацияларның даңзызы, киржикчилерниң саны, профессионал өө-редилгениң хемчээли болгаш угланышкыны, хөй-ниити ажылдарының хевирлери) орга-низацияларда болгаш муниципалдыг тур-гузуларда экономиктиг байдалдан хамаа-рыштыр тодараттынып болур.

Акша-хөрөңгиниң тускай сорулгалыг ажылгалы дээш контролду Тыва Респу-бликаның Саң-хөө яамызы боттандыраар.

Ажыл-биле хандыраар албан дараазында чүүлдерни боттандыраар:

федералдыг бюджеттен болгаш респуб-лика бюджетиниң акшаландыраарының-дан Программа хемчеглериниң күүселдезин организастаарын;

Программаның күүселдезиниң дугайын-да Тыва Республиканың Саң-хөө яамызынга медээлерни болгаш отчеттарны белеткээрин;

Программаның корректировказының та-лазы-биле санал-оналды белеткээрин;

Программаны боттандыраарының меха-низмдин сайзырадырын;

Программаны боттандыраарына үндүрүп турар акша-хөрөңгиниң шын ажылгалы дээш контролду, Программаның кол хемчеглерин долу хемчээл-биле өй-шаанда күүседирин хандыраар.

Ажыл-биле хандыраар албан квартал са-нында, отчеттук кварталдың дараазында ай-ның 15-тиң хүнүнден орай эвесте, Күш-ажыл база ажыл-биле хандыраар федералдыг ал-банче каттыштырган бюджет чарыгдалда-рының дугайында отчетту доктааттырган хевирге кирир.

VI. Программаның хемчеглерин боттандыраарында социал-экономиктиг үре-түнелдиниң демдээ

Программаның хемчеглерин боттан-дыраары үндүрериниң айылында турар,

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедире» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 1 капсырылга

2009 чылда Тыва Республикада ажыл курлавырларының балансы

	Оптимистиг медээ		Пессимистиг медээ		Баазалыг сценарий		Тускай сорулгалыг сценарий	
	муң кижиге	хуузу	муң кижиге	хуузу	муң кижиге	хуузу	муң кижиге	хуузу
Чурттаачы чон	311,6	100,0	311,6	100,0	311,6	100,0	311,6	100,0
Ажыл кылып шыдаар назылыг чон	180,7	58,0	180,7	58,0	180,7	58,0	180,7	58,0
Экономика талазы-биле активчи чон	128,6	39,4	128,6	39,4	128,6	51,7	128,6	39,4
Экономикада ажылдыг Ажыл чоктар (МОТ ме-тодология-биле)	105,0	85,0	104,5	85,0	100,3	78,0	104,5	85,0
Бүрүткеткен ажыл чок-тар	25,0	20,3	27,0	21,9	28,3	22,0	24,3	19,8
	12,0	9,8	14,0	11,4	13,5	11,0	12,3	10,0

2009 чылда Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда байдал

	Оптимистиг медээ	Пессимистиг медээ	Баазалыг сценарий	Тускай сорулгалыг сценарий
Ажыл чок хамаатыларның саны:				
- чыл төнчүзүндө, муң кижиге	12,0	14,0	13,5	12,3
- айда ортумак санаашкын-биле	10,3	12,0	11,6	10,6
Ажыл чок чоруктуң деңнели, (хуузу-биле)	9,8	11,4	11,0	10,0
Ажыл-биле хандыраар албанга айтырыг тургускан, ажылдавайн турар хамааты-лар, муң кижиге	30,8	36,6	28,2	32,6
Ажылдавайн турар хамаатыларны ажыл чок деп санааны, муң кижиге	23,4	27,8	21,3	24,7
Ажыл-биле хандыраар албанга дуза-зы-биле ажылга тургустунары – шупту, муң кижиге	20,5	17,0	20,5	18,5
Ооң иштинде ажыл чок хамаатылар, муң кижиге	12,4	11,9	12,3	12,4
Ажылга тургустунарының деңнели, хуузу-биле	40,3	32,5	43,6	38,0
Ажыл-биле хандыраар албанга кириген вакансияларның саны, муң ед.	0,5	0,2	0,3	0,3

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедире» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 2 капсырылга

Тыва Республикада ажылчын олуттарның балансы

Экономиктиг ажыл-чорудулганың хевирин	2009 чылдың эге-зинде	Баш бурун-гаар медээ		Тускай сорул-галыг сценарий	2009 чыл-дың де-кабрь 31-де баш бурун-гаар медээ (тускай со-рулгалыг сценарий талазы-биле)
		Оптимистиг медээ	Пессимистиг медээ		
1	2	3	4	5	6
1. Күш-ажыл кылып шыдаар назылыг чон, муң кижиге	180,7	Х	Х	Х	180,7
2. Экономиктиг активчи чон, муң кижиге	128,6	Х	Х	Х	122,7
3. Ажылдыг чон, муң кижиге	106,0	Х	Х	Х	104,5
4. Ажыл чок чоруктуң деңнели (МОТ методу-биле), хуу	17,6	20,3	21,9	20,3	19,8
5. Бүрүткеткен ажыл чоктарның саны,	9,0	Х	Х	Х	12,3

Экономикага ажыл-чорудулганың хевирин	2009 чылдың эгезинде	Баш бурунгаар медээ		Тускай сорулгалыг сценарий	2009 чылдың декабрь 31-де баш бурунгаар медээ (тускай сорулгалыг сценарий талазы-биле)
		Оптимистиг медээ	Пессимистиг медээ		
1	2	3	4	5	6
мун кижин					
6. Бүтүктөкөн ажыл чок чоруктуң деңгели, хуу	6,4	X	X	X	10,0
7. Анаа болгаш албадал-биле шөлээде турар кижилерни киригени-биле, үндүрериниң айылында турар ажылчыннарның саны, мун кижин	0	0,2	3,5	2,7	X
8. Үнген кижилерниң саны, мун кижин	X	4,5	3,0	3,5	X
9. Ажылга тургустунган кижилерниң саны, мун кижин	X	4,1	2,9	3,5	X
боду ажылга тургустунары, мун кижин	X	2,0	1,0	1,5	X
күш-ажыл болгаш ажыл-биле хандыраар төптү таварыштыр ажылга тургустунган, мун кижин	X	1,7	1,5	1,7	X
даштыкы ажылчын күшке квоталарны кызырганындан, мун кижин	X	0,06	0,02	0,05	X
инвестициялыг төлөвилелдерни боттандырганының иштинде, мун кижин	X	0,3	0,1	0,2	X
Ортумак болгаш биче бизнести деткиир программалар талазы-биле, мун кижин	X	0,07	0,03	0,05	X
өске-даа (ажыл берикчилериниң херекселдери)	X	0	0	0	X
Күш-ажыл рыногунче үнүп турар өөредилге албан черлериниң доозукчуларының саны, мун кижин	1,5	1,5	4,4	3,7	2,0
10. Немелде ажылга тургузары негеттинип турар, мун кижин (ар. 5(3 гр.) 8(3 гр.) 9(3 гр.)	X	X	X	16,5	X
10.1. Хуусаадан эрте пенсиялаары, кижин	X	70	200	100	X
10.2. Мурнады көөр профессионал өөредилгени өөредириниң организациялары оң иштинде: субсидиядан	X	0	0	0	X
Программадан	X	120	100	120	X
10.3. Хөй-ниити ажылдарын, түр үеде ажылга тургустунарын, стажировканы организациялары, кижин	X	21393	20800	21363	X
оң иштинде: субсидиядан	X	18500	18500	18470	X
Программадан	X			2820	X
10.4. Өске черге чорууру (Программа талазы-биле), кижин	X	0	0	0	X
10.5. Биче сайгарлыкчы чорукту болгаш боду ажыл-биле хандырттынарнын сайзырадыры, кижин	X	1200	1000	1200	X
10.6. Шупту киржикчилер, кижин	X	33710	34100	34335	X
оң иштинде: субсидиядан	X	29570	30200	30195	X
Программадан	X	X	X	4140	X
11. Ажыл чоктар шупту	X				X
* - чылда ортумак көргүзүг	X			12,3	X

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 3 капсырылга

2009 чылда массалык-биле үндүрериниң айылы тургустунган таварылгада ажылчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгези

Долу эвес ажыл шагын тургустунган, түр када ажылдарын соксаткан, шалыңы хевээр артпас шөлээ берген бүдүрүлгеге ажылчыннарны хостаар талазы-биле хемчеглерни чорудар	Профессионал өөредилгени мурнады көөрү планнаттынып турар ажылчыннарның саны (кижи)	Хостаттырып турар ажылчыннарның профессионал-мергежил составы	Өөредилге организациялар талазы-биле кол мергежилдер (эде белеткээр, мергежилдин бедидер)	Өөредилге албан чериниң ады	Ажылга тургузары планнаттынып турар бүдүрүлгениң ады
1	2	3	4	5	6
1. «Бүгү-россияның караа көрбестер ниитилелиниң Кызылдың өөредилге-бүдүрүлгө чери» КХЭ (албадалдыг административтиг шөлээ)	10	Хеп быжыкчы-быжыкчы, чадааракчызы	Даара-ныкчы-быжыкчы, чадааракчызы	Кызыл хоорайның № 11 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	«Бүгү-россияның караа көрбестер ниитилелиниң Кызылдың өөредилге-бүдүрүлгө чери» КХЭ
2. «Тываасбестрой» ААН (бүдүрүлгени түр када соксадыры база долу эвес ажыл хүнүн кириери)	18	Маляр, столяр, штукатур, электрик база «ВС» категорияларның чолаачылары	Дашчы, столяр-плотник болгаш паркет ажылдарының мастери, кранмашинизир, электросварщик (газ сварщик)	Кызыл хоорайның № 4 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	«Тываасбестрой» ААН
3. С.Шойгу аттыг «Балгазын» көдээ ажыл-агый бүдүрүлгө кооперативи (сан кызырылдазы)	5	3 - кү разрядтың токары, электрик база	4-кү разрядтың токары, электрик	Кызыл хоорайның № 11 профессионал училищези» база № 4 профессионал училищези» эге	С.Шойгу аттыг «Балгазын» көдээ ажыл-агый бүдүрүлгө кооперативи

1	2	3	4	5	6
4. Танды районнуң военкомады (сан кызырылдазы)	2	Оператор ЭВМ	Херектер эмгелелиниң секретары	профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери, ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автоорук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери «Прогресс» өөредилге төвү» күрүнениң эвес өөредилге албан чери	«Бай-Хаак суур» көдээ суур
5. «Каа-Хемниң арга-арыг ажыл-агыйының албан чери» автономнуг албан чери (үндүрериниң айылы)	5	«ВС» категорияның чолаачылары, тракторист-машинист база арга-ыяш эртемдени	«ДЕ» категорияның чолаачылары, бульдозер машинизир, кезикчи	Күрүнениң эвес өөредилге албан чери «Кызылдың автошколазы ДОСААФ, федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автошколазы», күрүнениң өөредилге албан чери эге профессионал өөредилгениң Кызыл хоорайның № 11 профессионал училищези» өөредилге төвү» күрүнениң эвес өөредилге албан чери, «Кызылдың күрүнениң медицина училищези» ортумак профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	«Каа-Хемниң арга-ыяш ажыл-агыйының автономнуг албан чери»
6. Өвүрнүң төп район эмнелгези (сан кызырылдазы)	14	Херектер эмгелелиниң секретары	ЭВМ ажыл-ла кчызы, массажист	«Знание» өөредилге төвү» күрүнениң эвес өөредилге албан чери, «Кызылдың күрүнениң медицина училищези» ортумак профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	Өвүрнүң төп кожуун эмнелгези
7. Өвүр кожууннуң «Ак-Бедик» КУБ (үндүрериниң айылы)	5	Механизатор	Фермер	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	Өвүр кожууннуң «Ак-Бедик» КУБ
8. Өвүр кожууннуң «Адарган» КУБ (үндүрериниң айылы)	2	Механизатор	Фермер	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	Өвүр кожууннуң «Адарган» КУБ
9. Чеди-Хөл кожууннуң өөредилге эргелели (үндүрериниң айылы)	12	Бухгалтер, менеджер база кассир	Бухгалтер (1 С-Бухгалтерия, комплекстиг конфигурация)	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	Чеди-Хөл кожууннуң өөредилге эргелели
10. «Хову-Аксының» № 9 профессионал училищези» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (үндүрериниң айылы)	5	Бухгалтер база кассир	Бухгалтер (1 С-Бухгалтерия, комплекстиг конфигурация)	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	«Хову-Аксының» № 9 профессионал училищези» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери
11. Чеди-Хөл кожууннуң чагыргазы (сан кызырылдазы)	7	Бухгалтер	Бухгалтер (1 С-Бухгалтерия, комплекстиг конфигурация)	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	Чеди-Хөл районнуң чагыргазы
12. «Чөөн-Хемчик кожууннуң Чадаана хоорайы» хоорай чергелиг суур (үндүрериниң айылы)	5	Менеджер, кассир, бухгалтер	Бухгалтер (1 С-Бухгалтерия, комплекстиг конфигурация)	«Тываның көдээ ажыл-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	«Чөөн-Хемчик кожууннуң Чадаана хоорайы» хоорай чергелиг суур
13. «Чадаананың орук-септелге-тудуг эргелели» КУБ (үндүрериниң айылы)	21	«ВС» категорияның чолаачылары, орук техниказының мастери, үүрмектээр кижин, механизатор база орук үтээр техникачыларның машинизир	Автогрейдер машинизир, кран машинизир, экскаватор болгаш бульдозер машинизир, шупту катэгорияларның чолаачылары, тракторист-машинист	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автоорук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери, Күрүнениң эвес өөредилге албан чери «Кызылдың автошколазы ДОСААФ, Кызыл хоорайның № 1 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	«Чадаананың орук-септелге-тудуг эргелели» КУБ
14. Чадаана хоорайның хереглекчилер ниитилели (үндүрериниң айылы)	18	Эъттен чем белеткээр, кассир, ЭВМ оператору, бухгалтер	Повар-кондитер, программист, пекар, бармен, бухгалтер (1С-бухгалтерия, комплекстиг)	№ 4 профессионал училище, «Прогресс» өөредилге төвү», Кызылдың автоорук техникуму	

* массалык-биле үндүрериниң айылы тургустунуп келген таварылгада профессионал өөредилгениң мурнады көөр профессионалларының даңзызы организациялар-биле дугуржулга езугаар өскерилген туруп болур.

2009 чылда «Тыва Республиканың кчш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 3-1 капсырылга

2009 чылда үндүреринин айылында турар ажилчыннарның мурнады көөр профессионал өөредилгези

Хостаттырып турар ажилчыннарның профессионал-мергежил составы	Эде белеткелин, мергежил, бидидерин, организастаар кол тускай эртемнер	Профессионал өөредилгезин мурнады көөрү планнап турар ажилчыннарның саны, кижилер	Ажилдаар (өөренир) черлеринге өөредилгезин киригени-биле, баазанын мурнады көөр өөредилгени эрттирер профессионал өөредилге албан черлери, өөредилге төптери, организациялар	2008 чылда 1 кижинин ортумаак өртээ	2009 чылда 1 кижинин чижелгезин өртээ	Нийти өртээ
1	2	3	4	5	6	7
Бухгалтер (25) Менеджер (3) Кассир (4)	1 С-Бухгалтерия	32	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автоорук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	4976,95	5400	172800
Быжыкчы (5) Даараныкчы (5)	Портной	10	Кызыл хоорайның «№11 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	8847,9	9600	96000
Столяр (3)	Столяр-плотник база паркет ажилдаарының мастери	3	Кызыл хоорайның «№4 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	6000	6500	19500
Автомобиль чолаачызы (5)	Кран машинизи	5	Кызыл хоорайның «№10 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	5530	6000	30000
Малар (3) Печник (2)	Каменщик	5	Кызыл хоорайның «№4 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	5530	6000	30000
Штукатур (3)	Аңгылаар болгаш паркет ажилдарының мастери	3	Кызыл хоорайның «№4 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	5530	6000	18000
Электрик (6)	Электрик сарыкчы (газ сарыкчы)	6	Кызыл хоорайның «№4 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	8000	8680	52080
3-кү разрядтың токары	4-кү разрядтың токары	2	Кызыл хоорайның «№11 профессионал училищези» эге профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери	8000	13680	27360
Электрик	Электрик монтеру	2	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автоорук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	7600	9600	19200
ЭВМ оператору (2)	Херектер эмгелелинин секретары	2	«Прогресс» өөредилге төвү күрүнениң эвес өөредилге албан чери	4500	4882	9764
«ВС» категорияларның чолаачылары (6)	Бульдозер машинизи	6	Күрүнениң эвес өөредилге албан чери «Кызылдың автошкола» РОСТО (ДОСААФ) Тываның республика чөвүлели	11300	11800	70800
Автомобиль чолаачызы (3), тракторист-машинист (2)	Бульдозер машинизи	5	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың автоорук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери	8553	10000	50000
Автомобиль чолаачылары (3)	Экскаватор машинизи	3	«Кызылдың автомобиль-орук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилгезинин ортумак профессионал өөредилге албан чери	8553	9200	27600
Бульдозеринин машинизи (2), автомобиль чолаачызы (2)	Автогрейдер машинизи	4	«Кызылдың автомобиль-орук техникуму» федералдыг күрүнениң өөредилгезинин ортумак профессионал өөредилге албан чери	8553	9600	38400
Автомобиль чолаачызы	Тракторист-машинист	3	Кызыл хоорайның «№1 профессионал училищези» күрүнениң өөредилгезинин эге профессионал өөредилге албан чери	5000	5425	16275
Арга-арыг эртемдени	Ыяш кезикчизи	2	Кызыл хоорайның «№1 профессионал училищези» күрүнениң өөредилгезинин эге профессионал өөредилге албан чери	4000	4340	9680
Херек эмгелекчизи-секретарь	ЭВМ ажыл-лакчызы	1	Күрүнениң хамаарышпас сайгарлыкчы эвес албан чери «Знание» өөредилге төвү	4500	4882	4882
ЭВМ оператору	Программист	4	«Тываның күрүнениң университети» федералдыг күрүнени өөредилгезинин дээди профессионал өөредилге албан чери	7797	8460	33840
Хлеб-булочка кылыгыларын бүдүрүкчүлери	Повар-кондитер	4	«Кызылдың экономика болгаш эрге-хоойлу техникуму» федералдыг күрүнени өөредилгезинин ортумак профессионал өөредилге албан чери	4500	4882	19528
Кондитер	Пекарь	4	«Кызылдың экономика болгаш эрге-хоойлу техникуму» федералдыг күрүнени өөредилгезинин ортумак профессионал өөредилге албан чери	4000	4500	18000
Кассир	Официант-бармен	3	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың экономика болгаш эрге-хоойлу техникуму» федералдыг күрүнени өөредилге албан чери	4000	5076	15228

1	2	3	4	5	6	7
Фельдшер (2), эмчи сестразы (2)	Массажист	4	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың эмчи училищези» күрүнениң өөредилге албан чери	5222	5665	22663
Механизатор	Фермер	7	Ортумак профессионал өөредилгениң «Кызылдың эмчи училищези» күрүнениң өөредилге албан чери	9215	10000	70000
Шупту		120				870600

2009 чылда «Тыва Республиканың кчш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 4 капсырылга

Мурнады көөр профессионал өөредилгени организастаар өөредилге баазасы

Эге профессионал өөредилге албан черлери

1. «№ 1 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Кызыл хоорай)
2. «№ 3 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Ак-Довурак хоорай)
3. «№ 4 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Кызыл хоорай)
4. «№ 8 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Шагаан-Арыг хоорай)
5. «№ 10 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Кызыл хоорай)
6. «№ 11 профессионал училище» эге профессионал эртемниң күрүнениң өөредилге албан чери (Кызыл хоорай)

Ортумак профессионал өөредилге албан черлери

1. «Кызылдың автоорук техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери
2. «Кызылдың экономика болгаш эрге-хоойлу техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери
3. «Тываның көдээ ажил-агый техникуму» ортумак профессионал эртемниң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери

Дээди профессионал өөредилге албан

2009 чылда «Тыва Республиканың кчш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 5 капсырылга

2009 чылда хей-ниитинин болгаш түр үениң ажилдарын чорударына ажилчын олуттар бээр организацияларның Даңзызы

Организацияларның аттары	Ажилдарның хевирлери	Ажилчын олуттарның саны	Программаны боттандырына чарыгдалдар, рубль
1	2	3	4
1. Кызыл хоорай:			
- «Бытмашсервис» МУБ	Быжыглаттыг девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаартыры (ыяштар, чечектер, ногаан сигеннер олуртур, бок чүдүрер, төгөр) (1),	70	1147536,6
- Культураның болгаш дыштанылга парыгы	Быжыглаттыг девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаартыры (ыяштар, чечектер, ногаан сигеннер олуртур, бок чүдүрер, төгөр)	50	819669,0
- «Кызылдың УПП ВОС» КХЭ	Быжыглаттыг девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаартыры (ыяштар, чечектер, ногаан сигеннер олуртур, бок чүдүрер, төгөр)	15	245900,7
- Военкомат	Документилер долдурар ажил	15	245900,7
- Тыва Республиканың Национал музейи	Септелге ажилдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар), музейниң быжыглаттыг девискээрлерин ногаанчыдар болгаш чаагайжыдар	60	983602,8
- Олимпийжи кулавырларның ГОУ ДОД РСДЮСШ	Септелге ажилдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	20	327867,6
- «Сүбедей» универсалдыг спортчу каттыжышыкын	Септелге ажилдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	40	655735,2
- «Көвүрүг тудуг эргелели» КУБ	Септелге ажилдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	10	163933,8
- «Доңмас-Суг» КХЭ	Быжыглаттыг девискээрлерни ногаанчыдар болгаш чаагайжыдар	20	327867,6
- «Гуманный» республика төвү	Быжыглаттыг девискээрлерни ногаанчыдар болгаш чаагайжыдар	20	327867,6
- №1 республика эмнелгези МУК	Септелге ажилдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	20	327867,6
- Кызыл хоорайның ИХЭ	Документилер долдурар ажилдар	1	16393,38
- «Урянхай» АУК	Бүдүрүлге бажың-балгаттарына септелге ажилдары, АУК-түн девискээрин ногаанчыдары база чаагайжыдары	29	475408,02
Шупту		370	6065550,6

1	2	3	4
2. Ак-Довурак хоорай:			
- «Тываасбестудуг» ААН	Септелге ажылдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар) быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдар болгаш чаагайжыдар	20	327867,6
- МУБ МПП ЧКАА	Септелге ажылдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар) быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдар болгаш чаагайжыдар (1)	119	1950812,2
- Ак-Довурак хоорайның МУБ ДОД ДЮСШ-зы	Быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаагайжыдары (ыяштар, чечектер, ногаан сиденнер тарыыр, бок төгөр)	100	1639338
Шупту		239	3918017,82
3. Барыын-Хемчик кожуун:			
- «Чылыдыкчы» КХЭ	Септелге-тудуг ажылдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	20	327867,6
- «Кызыл-Мажалык сумузу» көдээ суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаагайжыдары (ыяштар, чечектер, ногаан сиденнер тарыыр, бок төгөр), чон чизези	40	655735,2
- «Барыын-Хемчиктин тускай арга-ыяш ажил-агыйлыг албан чери» ААЧ	Ыяш белеткели (ужулар, кезер, дажыглаар ажилдар)	19	31147422
- «Тываавтоорук» Тыва Республиканың автомобиль оруунун эргелели» КАЧ	Четпейн турар орук демдектерин тургузары	1	16393,38
- Барыын-Хемчик районнун ИХК	Документилер долдурар ажилдар	1	16393,38
Шупту		81	1327863,78
4. Бай-Тайга район:			
- «Бай-Тал» КУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	56	918029,28
- «Кызыл-Даг» МУБ	Көдээ ажил-агый ажилдарының үзінде сезоннуг ажилдар, суггарылга каналдарын аштаары, ногаанчыдылга база чаагайжыдылга ажилдары	35	573768,3
- Тээли суму чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	35	573768,3
- Хемчик суму чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаагайжыдары (ыяштар, чечектер, ногаан сиденнер тарыыр, бок төгөр)	10	163933,8
- Бай-Тайга районнун ИХК	Документилер долдурар ажилдар	1	16393,38
Шупту		137	2245893,06
5. Чөөн-Хемчик район:			
- «Өг» КУБ	Септелге-тудуг ажылдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	85	1393437,3
- «Уланбура» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	83	1360650,54
Чадаананың хергелекчилер кооперациязы	Септелге-тудуг ажылдары (чугайлаар, дозулаар, штукатурлаар)	36	590161,68
- «Чадаананың СЛХУ» АЭ	Дузала ажилдарына чок турган ажил-чиннарны солууру	29	475408,02
- «Бираажы-Хем» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	15	245900,7
ТР-ниң КӨАЧ Хөндөргейнин тускай (коррекциялыг) нии-ти билигнин школа-интернады) 8-ки хевирнин сайзыралында хажыдышкын-ныг уругларга	Социал дуза чедирери, документилер-биле ажил	7	114753,66
- «Баян-Тала» суму чагыргазы	Кырганнарга болгаш инвалидтерге социал дуза, документилер-биле ажил	12	196720,56
- Баян-Тала суурнун МӨАЧ СОШ	Социал дуза чедирери, документилер-биле ажил	12	196720,56
- «Хадыңчыга» МШНЧӨАЧ	Социал дуза чедирери, документилер-биле ажил	11	180327,18
- «Булуң-Терек» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	25	409834,5
- «Салгакчы» МДОУ	Социал дуза чедирери, документилер-биле ажил	14	229507,32
- «Чадаананың ДРСУ» КУБ	Оруктар болгаш чуртталга секторунун септелге ажилдары	20	327867,6
- «Чадаана хоорай» хоорай чергелиг суур	Быжыглаттынган девискээрлерниң ногаанчыдылгазы база чаагайжыдылгазы, дузалал бажың-балгаттарның хандырылгазы болгаш косметиктиг ремонттузу	20	327867,6
- «Тываавтоорук» Тыва Республиканың автомобиль оруунун эргелели КАЧ	Оруктарның чедишпейн турар демдектерин тургузары	1	16393,38
- Чөөн-Хемчик районнун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		371	6081943,98
6. Кызыл район:			
- төп район эмнел-гези	Кырганнарга болгаш аарыг инвалидтерге социал дуза чедирери	25	409834,5
- «Коммунальщик» МУБ	Каа-Хем суурнун быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдары болгаш чаагайжыдары	10	163933,8

1	2	3	4
Шериг комиссариады	Документилер-биле ажил	5	81966,9
Өөредилге эргелели	Школалар септелгези (дозулаар, чугайлаар, штукатурлаар), школа чанының участоктарын чаагайжыдар	14	229507,32
«Теплица комбината» КУБ	Үнүш ажил-агыйның көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары, теплица септелгези	15	245900,7
«Енисей» куш фабрикасы	Фабрика чанының чаагайжыдылгазы, дузалал бажыңнарының косметиктиг септелгези	10	163933,8
№ 2 МРИ ФНС	Документилер-биле ажил	5	81966,9
Күш-ажыл болгаш социал хөгжүлдэ эргелели	Документилер-биле ажил	5	81966,9
«Кызыл — Сарыг-Сеп» автоорук	Четпес демдектер салыр, орук кыдыының болгаш барьерлерниң сигенин кезер, автомобиль оруунун богун аштаар	19	311474,22
«Кызыл — Ак-Довурак» автоорук	Четпес орук демдектери салыр	2	32786,76
Кызыл кожууннун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		111	1819665,18
7. Каа-Хем кожуун:			
«Суг-Бажы» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	10	163933,8
«Енисей» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	10	163933,8
Арга-арыг ажил-агыйы	Арга ыяжының белеткели	15	245900,7
«Копту-Аксы» МУБ	Көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	4	65573,52
«Бүрен-Аксы» МУБ	Көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	5	81966,9
«Кызыл — Сарыг-Сеп» автоорук	Четпес демдектер салыр, орук кыдыының болгаш барьерлерниң сигенин кезер, автомобиль оруунун богун аштаар	16	262294,08
Каа-Хем районнун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		61	999996,18
8. Мөңгүн-Тайга район:			
«Малчын» КУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	120	1967205,6
«Дорожник» КУБ	Барьер херимнерин, медээ бээр чагыларны болгаш чырык бээр тургузуларны чедир тургузар	4	65573,52
Өөредилге болгаш аныяктар политика-зының эргелели	Бажың-балгаттарның хандырылгазы болгаш косметиктиг септелгези	24	393441,12
Ветеринария эргелели	Мал ажилында сезоннуг ажилдар (тарылга болгаш эмнээшкын үзінде)	12	196720,56
Өг-бүлөгө болгаш уругларга социал дуза төвү	Төпке кээп турар кижилерге социал дуза чедирери	10	163933,8
«Хамнаарак» муниципалдыг уруглар албан чери	МУБ-туң хергелелинге ыяш белеткээри	20	327867,6
Мөңгүн-Тайга районнун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		191	3131135,58
9. Өвүр район:			
Хандыгыйты көдээ суурнун чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерниң ногаанчыдылгазы база чаагайжыдылгазы, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары	10	163933,8
Дус-Даг суму чагыргазы	Быжыглаттынган девискээрлерниң ногаанчыдылгазы база чаагайжыдылгазы, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары	29	475408,02
Өвүр районнун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		40	655735,2
10. Бии-Хем район:			
«Нива» КБК	Суггарылга каналдарын аштаары, көдээ ажил-агыйның сезоннуг ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, аңнаашкын, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	146	2393433,48
Тарлаг суму чагыргазы	Документилер-биле ажил, быжыглаттынган девискээрлерниң чаагайжыдылгазы	7	114753,66
Севин суму чагыргазы	Документилер-биле ажил, быжыглаттынган девискээрлерниң чаагайжыдылгазы	7	114753,66
Аржаан суму чагыргазы	Документилер-биле ажил, быжыглаттынган девискээрлерниң чаагайжыдылгазы	10	163933,8
Хадың суму чагыргазы	Документилер-биле ажил, сезоннуг ажилдар	11	180327,18
Хадың суму чагыргазы	Документилер-биле ажил, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	5	81966,9
Өөк суму чагыргазы	Документилер-биле ажил база сезоннуг ажилдар	11	180327,18
«Кызыл хоорайже кирер орук» автоорук	Орук кыдыының демдектериниң болгаш барьер херимнерниң сигенин хол-биле кезери, автомобиль оруктарының элементилери-биле ыяш-бүрү чүүлдерниң болгаш боктуң ашталгазы, орук демдээниң четпес знактарын тургузары	9	147540,42
«Сесерлиг суурже кирер орук» автоорук	Орук кыдыының демдектериниң болгаш барьер херимнерниң сигенин хол-биле кезери, автомобиль оруктарының элементилери-биле ыяш-бүрү чүүлдерниң болгаш боктуң ашталгазы, орук демдээниң четпес знактарын тургузары	17	278687,46
Бии-Хем районнун ИХК	Документилер-биле ажил	1	16393,38
Шупту		224	3672117,12

1	2	3	4
11. Сүт-Хөл район:			
Суг-Аксы көдээ суурнун чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, көдээ ажил-агый сезоннуг ажилдары	49	803275,62
Сүт-Хөл районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		50	819669
12. Таңды район:			
Бай-Хаак көдээ суурнун чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, көдээ ажил-агый ажилдарын чорудуп турда сезоннуг ажилдар	20	327867,6
Кочетов көдээ суурнун чагыргазы	Документилер-биле ажил, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	15	245900,7
Дүрген көдээ суурнун чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, көдээ ажил-агый ажилдарын чорудуп турда сезоннуг ажилдар	14	229507,32
Төл район эмнелге-и	Эмнелгеге документилер-биле ажил	3	49180,14
Өг-бүлөгө болгаш уругларга социал дуза чедирер төп	Төптүн клиентилеринге социал дуза чедирелге	4	65573,52
Культура килдизи «Делгем» КБК	Документилер-биле ажил	2	32786,76
	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, көдээ ажил-агый ажилдарын чорудуп турда сезоннуг ажилдар	25	409834,5
Таңды районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		84	1377043,92
13. Тес-Хем район:			
«Амбын» МУБ	Эртер орук чаагайжыдылгашы, септелге ажилдары, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	10	163933,8
«Тес-Хем» МУБ	Суггарылга каналдарын аштаары, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары (тарылга, дүжүт ажаалдазы, хой оолдаашкыны, кыргылда, мал чеминиң белеткели)	8	131147,04
Тес-Хем районнун чагыргазы	Документилер-биле ажил, сезоннуг ажилдар	14	229507,32
«Тываэнерго» АХН Шупту	Күштүг четкилер хуваалдазы тургузары	5	81966,9
		38	622948,44
14. Тожу район:			
Ырбан көдээ суур чагыргазы	Автомобиль оруктарының ремонттузу, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы	25	409834,5
Чазылары көдээ суур чагыргазы	Кырганнар болгаш инвалидтерге социал дуза чедирелге	14	229507,32
Адыр-Кежиг көдээ суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы	13	213113,94
Тоора-Хем көдээ суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	13	213113,94
Сыстыг-Хем көдээ суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	12	196720,56
Тожу районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		78	1278683,64
15. Улуг-Хем район:			
Шагаан-Арыг хоорайнун чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы (ыяштар олуртур, чечектер, ногаан сиденнер тарыыр, бок аштаар)	72	1180323,36
«Тываавтоорук» Тыва Республиканың автомобиль оруунун эргелели КАЧ	Оруктарның четпес знактарын тургузары	2	32786,76
«Тываэнерго» АХН Улуг-Хем районнун ИХК Шупту	Күштүг четкилер хуваалдазын тургузары	5	245900,7
	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		80	1344257,16
16. Чаа-Хөл район:			
«Чаа-Хөлдүн район эмнелге-и» МУКК	Девискээр чаагайжыдылгашы болгаш ногаанчыдылгашы, ашталгазы, чурттаар орансава фондузунун септелге ажилдары	5	81966,9
Ак-Туруг көдээ суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	12	196720,56
Булун-Терек суму чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	10	163933,8
Ак суму чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	13	213113,94
«Тываавтоорук» Тыва Республиканың автомобиль оруктарының эргелели КАЧ	Оруктарның четпес знактарын тургузары, сигнал чагылары, чырык бээр тургузулар	5	81966,9
Чаа-Хөл районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		46	754095,48
17. Чеди-Хөл район:			
«Дюймовочка» уруглар сады	Быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгашы база чаагайжыдылгашы	1	16393,38
«Чинчилиг» уруглар сады	Социал дуза чедирелге, уруглар ажаалдазы	2	32786,76

1	2	3	4
Көдээ суурлар чагыргалары	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары	22	360654,36
Чеди-Хөл районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		26	426227,88
18. Эрзин район:			
«Бай-Хөл» КБК	Суггарылга каналдарының ашталгазы, сезоннуг ажилдар (тарылга, дүжүт ажаалдазы, хой оолдаашкыны база хой кыргылдазы, мал чеминиң белеткели)	15	245900,7
Баня-прачка комбинаты	Септелге ажилдары (будуур, дозулаар, шукатурлаар)	15	245900,7
Эрзин суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары, ыяш белеткели	8	131147,04
Мөрен суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары, ыяш белеткели	8	131147,04
Нарын суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары, ыяш белеткели	8	131147,04
Бай-Даг суур чагыргазы	Суггарылга каналдарын аштаары, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгаш болгаш чаагайжыдылгашы, сезоннуг көдээ ажил-агый ажилдары, ыяш белеткели	8	114753,66
Эрзин районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		63	1032782,94
19. Тере-Хөл район:			
Төлээлекчилер хуралы	Суггарылга каналдарының ашталгазы, быжыглаттынган девискээрлерни ногаанчыдылгашы, чаагайжыдылгашы, тудуг талазы-биле ажилдар (бызаңчы, столяр ажилдары)	9	147540,42
Тере-Хөл районнун ИХК Шупту	Документилер-биле ажил	1	16393,38
		10	163933,8
Ниитизи-биле		2300	3770477,4

Тайылбыр: хөй-ниитинин болгаш түр үениң ажилдарының хевирлери кожунун азы хоорайның социал-экономиктиг хөгжүлдениң аайы-биле өскертинген туруп болур.

Ажил чок хамаатыларның, ажил дилеп турар хамаатыларның болгаш ажилга дуржулга алыр сорулгалар-биле доозукчуларның стажировказын организаптап турар организациялар

Организацияларның аттары	Ажилдарның, профессионалның (тускай эртем) хевирлери	Ажыл-олуттар-ның саны	Киржикчилерниң саны, кижжи
1	2	3	4
1. Кызыл хоорай			
Тыва Республикада № 1 районнар аразының үндүрүглер талазы-биле инспекциясы	Архив ажилдары, херектер эмгелели	5	5
«Тыва Республиканың бизнес-инкубатору» күрүне албан чери	Экономист-маркетолог	1	1
«Донмас-Суг» КХЭ	Дузала ажилдары	4	4
«Бүгү-россияның кара көрбестер ниитилелиниң Кызылда өөредилге-бүдүрүлгө чери» КХЭ	Ажилчын хеп болгаш чымчак инвентарь даараар ажилдар	10	10
«Тыва Республикада Россия Федерациясының Пенсия фондузунун салбыры» КАЧ	Архив ажилдары, херектер эмгелели болгаш почта корреспонденцияларын аайлаары	10	10
Кызыл хоорайда Россияның ОФМС Тыва Республикада салбыры	Архив документилери, херектер эмгелели	10	10
	Шупту	40	40
2. Барыын-Хемчик район			
«Барыын-Хемчиктин тускайжыттынган арга-арыг ажил-агыйның албан чери» ААЧ	Столярлар, ыяш дилдирикчилери, слесарьлар, арга-ыяш белеткекчилери, бухгалтерлер	20	20
Өөреникчилерниң дыштанылга ажил-чорудулгазының төвү	Кижизидикчи башкылар ажилдары	2	2
Барыын-Хемчик районнун «Сай-Хонаш» МУБ	Көдээ ажил-агый продукциязын тарыырынга, белеткээринге болгаш болбаазырадылгашыга киржири	1	1
«Россельхозбанк» ААН-ниң 3349/5702 немелде офиси	Банк херектериниң специалистери	1	1
Барыын-Хемчик районнун Аксы-Барлык суму чагыргазы	Архив ажилдары, херектер эмгелели	2	2
Кызыл-Мажалык суурнун «№ 1 ортумак ниити билиг школазы» база «№ 2 ортумак ниити билиг школазы» МӨАЧ	Педагог башкылар, специалистер	1	1
	Шупту	29	29
3. Ак-Довурак хоорай			
Ак-Довурак хоорайнун чагыргазы	Архив ажилдары, херектер эмгелели болгаш социал ажил-дакчылар	4	4
Ак-Довурак хоорайнун ГОРОО	Кижизидикчи башкылар ажилдары, уругларның чайгы дыштанылгашыга болгаш түр үеде ажилдарын организаптап таллазы-биле дуза чедирелге	3	3
	Шупту	7	7

1	2	3	4
4. Бай-Тайга район «№13 профессионал училище» эге профессионал өөрөдөлгөн КӨАЧ Тээли суурнуң «№1 ортумак ниити билиг школазы» МӨАЧ Бай-Тайга районнуң өг-бүлөгө болгаш уругларга социал дуза чедирер төп	Даш чонукчулары, даараныкчы быжыкчылар Бус-биле чылыдар котловиналарның машинистери Уругларның чайгы дыштанылганы болгаш түр үедө ажил-биле хандыраары организастаары Программист Архив ажилдары болгаш херектер эмгелели Хлеб-булочка кылыгыларының талазы-биле технологтуг чорулгаларга киржири	15 5 1 1 5 3	15 5 1 1 5 3
Бай-Тайга кожуун чагыргазы Бай-Тайга районнуң көдээ суурларының чагыргалары Кафе «Сарыг-Хая» КХЭ		1 5 3	1 5 3
Шунту		30	30
5. Чөөн-Хемчик район Чадаананың ГорПОзу	Хлеб-булочка кылыгыларын бүдүрер талазы-биле ажилга киржири, садыгжы, консультантылар	26	26
«Чадаананың орук-септелге-тудуг эргелели» КУБ	Орук тудуунуң болгаш септелгениң талазы-биле ажилдар	20	20
Шунту		46	46
6. Каа-Хем район «Каа-Хемниң арга-арыг ажил-агыйының албан чери» ААЧ Көдээ ажил-агый эргелели	Арга-арыг ажил-агыйының талазы-биле ажилчылар Көдээ ажил-агый продукциязын тарыыр, ажаар база болбаазырадыр талазы-биле ажилдарга киржири	3 8	3 8
«Каа-Хемниң орук-септелге-тудуг эргелели» КУБ Төп район эмнелгези Каа-Хем районнуң чагыргазы	Орук септелгениң болгаш тудуунуң талазы-биле ажилдар Эмчи персоналының ажилдары Архив ажилдары болгаш херектер эмгелели	2 2 4	2 2 4
Өөрөдөлгө килдизи Пекарня Садыг	Башкылар Хлеб быжыкчылары Садыгжы	3 4 4	3 4 4
Шунту		30	30
7. Кызыл район Паспорт-виза албаны	Документилер эмгелели болгаш белеткели, херектер эмгелели	10	10
Кызыл районнуң шериг комиссариады	Документилер эмгелели болгаш белеткели, херектер эмгелели	10	10
Пенсия фондузу, күш-ажыл болгаш социал хөгжүлдө эргелели	Архив ажилдары, херектер эмгелели болгаш документилер-биле ажил	10	10
Шунту		30	30
8. Мөңгүн-Тайга район Мөңгүн-Тайга районнуң көдээ суурларының чагыргалары Мөңгүн-Тайга база Өвүр кожууннарының шериг комиссариаттары, ТР-ниң шериг комиссариады Мөңгүн-Тайга районнуң өг-бүлөгө болгаш уругларга социал дуза чедирер Мөңгүн-Тайганың район төвү	Архив ажилдары болгаш херектер эмгелели Архив ажилдары болгаш херектер эмгелели Кижизидикчи башкылар ажилдары, уругларның чайгы дыштанылганы болгаш түр үедө ажилдарын организастаары	2 1 3	2 1 3
Мугур-Аксы суурнуң «№2 ортумак ниити билиг школазы» МӨАЧ «Мөген-Бүрен» КУБ «Дорожник» КУБ «Малчын» КУБ	Математика база күш-культура башкылары Экономист Автогрейдер, экскаватор машинистери Көдээ ажил-агый ажилдары	2 1 2 2	2 1 2 2
Шунту		13	13
9. Өвүр район Төп кожуун эмнелгези	Медицина персоналының ажилдары	2	2
Өвүр кожууннуң «Адарган» КУБ «Ак-Бедик» КУБ	Көдээ ажил-агый ажилдары Эът аймааның чартык фабрикактарын бүдүрери	3 2	3 2
Шунту		7	7
10. Бии-Хем район Бии-Хем районнуң чагыргазы	Архив ажилдары, херектер эмгелели	2	2
Бии-Хем районнуң культура килдизи	Архив ажилдары, херектер эмгелели	1	1
Шунту		3	3
11. Таңды район Таңдының өг-бүлөгө болгаш уругларга социал дуза чедирер төвү	Уругларның чайгы дыштанылганы болгаш түр ажилдарын организастаары	3	3
Таңды районнуң көдээ суурларының чагыргалары Төп район эмнелгези	Архив ажилдары, херектер эмгелели болгаш бухгалтерлер Медицина персоналының ажилдары	18 2	18 2
«Кафе «Аңгыр» КХЭ «Кафе «Диана» КХЭ	Дузалал ажилдары Бармен	4 4	4 4
Шунту		31	31
12. Сүт-Хөл район Сүт-Хөл районнуң көдээ суурларының чагыргалары Хуу сайгарлыкчыларның садыг чоккалары Сүт-Хөл районнуң өөрөдөлгө килдизи	Архив документилери болгаш херектер эмгелели Садыгжылар Архив документилери болгаш херектер эмгелели Кижизидикчи башкылар	9 15 5 17	9 15 5 17
«Диңчигеш» база «Хүнчүгеш» уруглар садтары Хлеб быжыраар черлер	Хлеб кылыгылары быжыраар ажилдар	12	12
Шунту		58	58

1	2	3	4
13. Тес-Хем район Чыргаланды ортумак школазы «Шевер» хандырылга бажыңының КУБ Самагалдай суурнуң чагыргазы «Тес-Хемниң УОС» КАЧ «Самагалдайның РТП» МУБ	Хореограф Хеп даараар база септээр Документилер-биле ажил Бульдозер машинизи Автомобиль чолаачылары	1 1 1 1 2 6	1 1 1 1 2 6
Шунту		6	6
14. Тожу район Тожу районнуң көдээ суурларының чагыргалары	Архив ажилдары, херектер эмгелели, кижизидикчилер, уругларның чайгы дыштанылганы болгаш түр үедө ажилдарын организастаар талазы-биле дуза чедирелгези	30	30
Шунту		30	30
15. Улуг-Хем район Улуг-Хем районнуң чагыргазы	Архив ажилдары, херектер эмгелели	3	3
Улуг-Хем районнуң көдээ суурларының чагыргалары	Архив ажилдары, херектер эмгелели	30	30
Районнар аразының № 3 Федералдыг үндүрүг инспекциясы Көдээ ажил-агый эргелели	Архив ажилдары, херектер эмгелели Көдээ ажил-агый продукциязын тарыыр, ажаар болгаш болбаазырадыр	5 3	5 3
Күш-ажыл болгаш социал хөгжүлдө эргелели «Шагаан-Арыгның № 8 профессионал училищези» эге профессионал өөрөдөлгөн КӨАЧ	Архив ажилдары, херектер эмгелели Тудуг болгаш септелге ажилдары	4 20	4 20
Шунту		65	65
16. Чаа-Хөл район Чаа-Хөл районнуң чагыргазы	Архив ажилдары, херектер эмгелели, бухгалтерниң дузалакчылары	6	6
Чаа-Хөл суурнуң көдээ суур чергелиг чагыргазы	Документилер-биле ажил, херектер эмгелели, курьер ажил база социал хандырылга, улуг назылыг хамаатыларга дуза чедирелгези	3	3
Төп район эмнелгези	Медицина персоналының ажилдарын күүседери	8	8
Чаа-Хөл районнуң өөрөдөлгө килдизи	Тудуг болгаш септелге ажилдары, сварка кылыр болгаш херектер эмгелели	3	3
Чаа-Хөл районнуң күш-ажыл болгаш социал хөгжүлдө эргелели	Улгады берген назылыг кижилерге дуза чедирелгези	3	3
Чаа-Хөл районнуң чагыргазының культура болгаш кино килдизи	Документилер-биле ажил, херектер эмгелели, курьер ажилы, библиотекарь	3	3
Булуң-Терек суурнуң көдээ суур чергелиг чагыргазы	Документилер-биле ажилдар, херектер эмгелели, курьер ажилы, улуг назылыгларга социал дуза	7	7
Шанчы суур чагыргазы Чаа-Хөл районнуң өг-бүлө болгаш уругларга социал дуза чедирер төвү	Архитектор Социал дуза чедирелгези	1 4	1 4
Шунту		38	38
17. Чеди-Хөл район Хендерге суурнуң көдээ суур чергелиг чагыргазы	Тудуг болгаш септелге ажилдары, архив ажилдары, херектер эмгелели	7	7
Чеди-Хөл районнуң чагыргазы	Документилер-биле ажил, херектер эмгелели, курьер ажилы, тудуг болгаш септелге ажилдары	10	10
Культураның болгаш сагыш-сеткил хөгжүлдениң эргелели Чеди-Хөл районнуң өөрөдөлгө эргелели	Хореограф, методист	2	2
Чеди-Хөл районнуң төп район эмнелгези Чеди-Хөл районнуң көдээ ажил-агый эргелели	Уругларның чайгы дыштанылганы болгаш түр када ажилдарын организастаары Медицина персоналының ажилдары Көдээ ажил-агый ажилдары	6 3 2	6 3 2
Шунту		30	30
18. Эрзин кожуун Эрзин районнуң чагыргазы Эрзин районнуң ИХК	Бухгалтер Документилер-биле ажил, херектер эмгелели болгаш архив ажилы	2 2	2 2
Эрзин районнуң өөрөдөлгө килдизи	Архив ажилы, херектер эмгелели, документилер-биле ажилдар, көдээ ажил-агый ажилдары, кудумчулар аттары, бажыңнар дугаарларын чаартыр, таблицаалар азар ажилдар	2	2
Эрзин районнуң көдээ суурларының чагыргалары		19	19
Шунту		25	25
19. Тере-Хөл район Кунгуртуг суурнуң «№1 ортумак ниити билиг школазы» муниципалдыг өөрөдөлгө албан чери	Орус болгаш англи дылдар башкылары	2	2
Шунту		2	2
Ниитизи-биле		520	520

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 6 капсырылга

2009 чылда сайгарлыкчы ажил-чорудулганы хөгжүдеринге база ажил чок хамаатыларның боттары ажил-биле хандыртынарынга дуза көргүзери

Хоорай округу, муниципалдыг район	Сайгарлыкчы ажил-чорудулга организастан турар ажил чок хамаатыларның саны, кижилер	Сайгарлыкчы ажил-чорудулганың хевирлеринин чижеглээн даңзызы	Немелде ажилчин олуттарны тургузары
1	2	3	4
Ниитизи-биле	1200		450
1. Кызыл хоорай	60	Аш-чем база аш-чем эвес барааннарның чаңгыстап база мөөңпел садыглаашкыны, баш таарар чер, даараныр чер, эт-сеп аймаан кылыры болгаш септээри, шайлалга башкарыкчызы, езу-чаңчылдарының хөгжүм үделгези, редактор дузазы болгаш очулга дузазы, офис машиналарының база санаашкын техникаларының техниктиг хандырылганы болгаш септелгези, чуртталга бажың-балгаттарының ашталгазы, репетитор, тренер дузалары болгаш өске-даа.	15
2. Барыын-Хемчик район	70	Столяр ажилы, хлеб быжырап пекарняларны ажадары, даараныр чер, кидис кылыр черни ажадары, ыяш дилер черлерни тургузары, мал кештерин эттээри база будууру, идик кылыр черлер, хлеб болгаш кондитер кылыгларын кылыры, мал кадарары, көдээ ажил-агый ажилдары, автотранспорт дузалары болгаш өске-даа.	30
3. Ак-Довурак хоорай	40	Парикмахер дузазы, соталыг харылзаа дузазы, идик кылыр чер, хөй-ниитиниң чөмненилге точкаларын ажадары, автомобиль ремонтузу кылыр, офис машиналарын база саналга машиналарының техниктиг хандырылганы болгаш септелгези, бөрттер даараар черлер, амыдырал хандырылга техникаларының септелгези, уран чүүл белеткелиниң дузалары, репетитор талазы-биле дээш өске-даа.	10
4. Бай-Тайга район	70	Даштан болгаш ыяштан каасталга херекселдери, кештен идиктер даараары, кешти болбаазырадыры, дүктен кидис кылыр, көдээниң бүдүрүлгө кооперативин тургузары, чугай өрттедири, мал кадарар болгаш автотранспорт дузалары.	25
5. Чөөн-Хемчик район	80	Аш-чем база аш-чем эвес барааннарның чаңгыстап база мөөңү-биле садыглаашкыны, косметологтук кабинетти ажадары, баш таарар чер, даштыкы хеп даараар черлер, туризм, автомобильдин септелге ажилдары, чурук тырттырар черлер, эт-сеп кылыры база септээри, соталыг харылзаа дузазы.	30
6. Каа-Хем район	60	Эт-сеп цегин ажадары, хлеб быжырап черлер, офис болгаш санажылга техникаларының хандырылганы болгаш септелгези, радио-электро аппаратураларының септелгези, техниктиг хандырылганы, автотранспорт дузазы.	25
7. Кызыл район	70	Хлеб быжырап черлерни ажадары, автомобильдериниң септелге ажилдары, эт-сеп кылыры, чаңгыстап база мөөңпел садар рынокту ажадары, ногаа ажилы, көвүдедир болгаш брошюра ажадары, автотранспорт херекселдериниң техниктиг хандырылганы, өске-даа.	35
8. Тере-Хөл район	10	Аш-чем база аш-чем эвес барааннарның чаңгыстап база мөөңү-биле садыглаашкыны, ыяш чондурулганы база дилип каан материалдарны белеткээри, баш таарар чер, телевизор септээр чер, идик септээр, чурук тырттырар талазы-биле ажил, өске-даа.	5
9. Мөңгүн-Тайга район	60	Аш-чем база аш-чем эвес барааннарның чаңгыстап база мөөңү-биле садыглаашкыны, хлеб болгаш кондитер кылыгларын быжыраары, алгы эттээр талазы-биле бичии цехтерни ажадары, чазаныр мастерскаялар, көдээ бүдүрүлгө кооперативтерин тургузары, колбаса кылыгларын бүдүрери, автотранспорт дузазы, өске-даа.	20
10. Өвүр район	70	Хеп даараар база септээр, ниитиниң чөмненилге черлерин ажадары, идик, амыдырал хандырылга херекселдериниң септелгези, баш таарар, автотранспорт хандырылганы, өске-даа.	30
11. Бии-Хем район	60	Национал хеп даараар база септээр, пилорама ажадар, идик даараар, кондитер кылыгларын кылыр, ногаа болгаш фрукт хүлээп алыр пунктуларны ажадары, пекарня ажадар, каңналга ажилдары, хөй-ниитиниң чөмненилге черлерин ажадары, автотранспорт дузазы, өске-даа.	20
12. Сүт-Хөл район	70	Аш-чем болгаш аш-чемге хамаарышпас барааннарның мөөңпел-үүрмектеп садар садыглаашкыны, мал кадарары, көдээ ажил-агый продукциязын болбаазырадыры, идик септээри болгаш даараары, даараан кылыглар болгаш септелгези, трикотаж кылыгларын аргыры, көдээ ажил-агый кооперативтерин ажадары, автотранспорт ачы-дузазы болгаш оон-даа өске.	25

1	2	3	4
13. Таңды ко-жуун	80	Хөй-ниитиниң чөмненилгезиниң организациязы, хлеб пекарнязын ажадары, чурук тырттырар адырга ажил-чорудулга, баш таарар чер, көдээ ажил-агыйның ажил-чорудулгазы, көдээ ажил-агый продукциязын болбаазырадыры, евро септелге талазы-биле ачы-дуза чедирери, Дус-Хөл, Хадың хөлдериниң дыштанылга зоназынга сервис хандырылганы, автотранспорт ачы-дузазы болгаш оон-даа өске.	30
14. Тес-Хем район	70	Хөй-ниитиниң чөмненилге черин ажадары, телевизор септелгези, чурук тырттырар адырга ажил-чорудулга, национал идик-хепти даараары, тууйбу бүдүрери, ыяш дилдерери, автомобиль септелгезиниң ажилы, автотранспорт ачы-дузазы, чазаныр ажил, баш таарар чер болгаш оон-даа өске.	20
15. Тожу район	70	Аш-чем болгаш аш-чемге хамаарышпас барааннарның мөөңпел-үүрмектеп садар садыглаашкыны, идик даараары, соталыг харылзааның ачы-дузазы, автотранспорт ачы-дузазы, көдээ ажил-агый продукциязын болбаазырадыры, оон иштинде балык болгаш сүт продуктуларын бүдүрер талазы-биле, хлеб-булочка кылыглары, ногаа болгаш чимистиг каттарның кылыглары, анныыр ажил-агыйын чорудары болгаш аңнаашкынны боттандыраары болгаш оон-даа өске.	30
16. Улуг-Хем район	70	Чурттакчылыг суурларга мини-пекарняны ажадары, амыдырал хандырылганын пунктуларын организаастаар, тууйбу бүдүрер, чугайн өрттедир болгаш бүдүрер, автотранспорт ачы-дузазы, идикти септээр болгаш даараары, даарап кылган кылыглар болгаш септелгези, металлдыг галантереяны болгаш дүлгүрлерни кылыры болгаш септелгези база көдээ ажил-агый ажил-чорудулгазы болгаш оон-даа өске.	30
17. Чаа-Хөл район	60	Сүт хүлээп алыр талазы-биле пунктуларны тургузары, чурук тырттырар адырга ажил-чорудулга, шиномонтаж ажилы, чугай өрттедири, көдээ ажил-агыйның ажил-чорудулгазы, даарап кылган кылыглар болгаш септелгези, автотранспорт ачы-дузазы болгаш оон-даа өске.	20
18. Чеди-Хөл район	60	Даарап кылган кылыглар болгаш септелгези, баш таарар чер, идик септелгези, чурук тырттырар адырга ажил-чорудулга, дуңзалаар ажил, автотранспорт ачы-дузазы, аш-чем болгаш аш-чемге хамаарышпас барааннарны мөөңпел-үүрмектеп садар садыглаашкыны, көдээ ажил-агый ажил-чорудулгазы болгаш оон-даа өске.	20
19. Эрзин район	70	Аш-чем база аш-чем эвес барааннарның чаңгыстап база мөөңү-биле садыглаашкыны, өл кешти база мыйыстыг бода мал кешин болбаазырадыры, соталыг харылзаа дузазы, дүктен кидис кылыры, алгыны эттээри, кидис өглер кылыр, национал хеп даараар, идик септээр, сүт хүлээп алыр пунктуларны ажадар, мини-пекарня ажадар, автотранспорт дузазы, көдээниң ажил-чорудулгазы, өске-даа.	30

Тайылбыр: сайгарлыкчы ажил-чорудулга организаастап турар ажил чок хамаатыларның даап бодаан саны муниципалдыг тургузулгаларда экономиктиг байдалга хамаарыштыр өскерлип болур.

**** Сайгарлыкчы ажил-чорудулга хевирлеринин чижеглээн даңзызы хостаттырып турар ажилчиннарның санындан болгаш оларның бодунуң херзэн организаастаар күзелинге хамаарыштыр өскерлип болур.**

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасынга № 7 капсырылга

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программасының хемчеглерин акшаландыраарының ХЕМЧЭЭЛДЕРИ

Хемчеглериниң аттары	Киржикчилериниң саны, кижилер	Чарыгдалдарның ады	1 киржикчиге хамаарыштыр чарыгдалдар, руб	Программага киржириниң үргүлчүлүгү	Программаны күөседи-ринге акша-хөреңгиниң нити хемчээли, муң руб	Федералдыг бюджеттен субсидия	ТР-ниң бюджетинден
1. Массалыы-биле үндүрериниң айыылы тургустунган таварылгада мурнады көөр профессионал өөредилгени организаастаары	120	Професионал өөредилге	7255	3 ай			
		Түңү			1169,3	870,6	298,7
2. Хөй-ниити ажилдарын, түр када ажилга тургустунарын, ажил чок хамаатыларнын, өөредилге черлеринин доозукчуларын киригени-биле, ажил дилеп турар хамаатыларнын, а ол ышкаш массалыы-биле үндүрериниң	2820	Шалың талазы-биле ажил берикчилериниң чарыгдалдарны эгидери	5464,46	3 ай			

Хемчеглерниң аттары	Киржикчилерниң саны, кижи	Чарыгдалдарның ады	1 киржикчиге хамаарыштыр чарыгдалдар, руб	Программага киржириниң угулчулудин	Программаның күседи-ринге акша-хөреңгиниң нити хемчээли, муң руб	Федералдыг бюджеттен субсидия	ТР-ниң бюджетинден
айыылында турар ажылчыннарның стажировказын организаастаары		Түңү	83006		46235,3	42022,2	4213,1
3. Биче сайгарлыкчы чорукту деткииринге база ажыл чок хамаатыларның боттарының ажыл-биле хандыртынарынга дуза көргүзери	1200	Ажыл чок чорук талазы-биле пособие-ниң чылда хемчээли-ниң түңү			102595,4	99607,2	2988,2
Шупту	4140	Түңү			150000,0	142500,0	7500,0

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедири» республиканың тускай сорулгалыг программанын боттандыраары-биле берип турар акша-хөреңгилерни чарыгдарының Чурумун бадылаарының дугайында

2009 чылдың март 26 № 124 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазаның 2008 чылдың декабрь 31-де «Россия Федерациязының субъектилериниң күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедиринче угландырып турар немелде хемчеглерни боттандыраарына Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттеринге федералдыг бюджеттен субсидиялар бээриниң дугайында» № 1089 доктаалын күседири-биле Тыва Республиканың Чазаның ДОКТААДЫРЫ болза:

1. 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программанын боттандыраары-биле берип турар акша-хөреңгилерни чарыгдарының кожуп каан Чурумун бадылаар.

2. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының бирги оралакчызы С. ТЕН.

Тыва Республиканың Чазаның 2009 чылдың март 26-да № 124 доктаалы-биле бадылаан

2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедири» республиканың тускай сорулгалыг программанын боттандыраары-биле берип турар акша-хөреңгилерни чарыгдарының ЧУРУМУ

1. Ниити дүрүмнер

1.1. Тыва Республиканың Чазаның 2009 чылдың март 26-да № 120 доктаалы-биле бадылаан 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программанын боттандыраары-биле берип турар акша-хөреңгилерни чарыгдарының Чуруму (моон ыңай – Чурум, РТСП-зы дээн) 2009 чылда «Тыва Республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедири» деп республиканың тускай сорулгалыг программанын кады акшаландыраарының байдалдарында республиканың күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраарына субсидиялар хевиринге Тыва Республиканың бюджетинге берип турар федералдыг бюджеттин акша-хөреңгилерин, а ол ышкаш ол-ла сорулгаларже угландырган Тыва Республиканың республика бюджетиниң акша-хөреңгилерин чарыгдарына таарыштырып турар.

1.2. Субсидияларның хемчээлин Күш-ажыл болгаш ажылга хаара тудар талазы-биле федералдыг албан, Россия Федерациязының Чазаның 2008 чылдың декабрь 31-де «Россия Федерациязының субъектилериниң күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраарына Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттеринге федералдыг бюджеттен субсидиялар бээриниң дугайында» № 1089 доктаалы-биле бадылааны Россия Федерациязының субъектилериниң күш-ажыл рыногунда дүшкүүрлүг байдалды чиигедиринче угландырган немелде хемчеглерни боттандыраарына Россия Федерациязының субъектилериниң бюджеттеринге федералдыг бюджеттен субсидиялар бээриниң Чурумунга дүүштүр тодарадыр.

1.3. Субсидияны Россия Федерациязының Кадык камгалал болгаш социал хөгжүлдө яамызынче Тыва Республиканың Чазаның

чоруткан чагыына үндөзилеп, бадылат-тыгган бюджет акшаландырышкынна-рының иштинге, федералдыг бюджеттин каттыштырган бюджет бижилгезинге дүүштүр Күш-ажыл болгаш ажылга хаара тудар талазы-биле федералдыг албан бээр.

1.4. Субсидияларны чарыгдарының угландырышкыннары:

- массалык-биле үндүрериниң айыылы тургустунуп келген таварылгада, ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыры (долу эвес ажыл шагын тургузары, ажылды түр соксадыры, телевид чокка шөлзэни бээр, ажылчыннарны хостаарының талазы-биле хемчеглер);

- хөй-ниити ажылдарын, түр када ажылга тургустунарын, ажыл чок хамаатыларның, өөредилге албан черлериниң доозукчуларын киригени-биле, ажыл дилеп турар хамаатыларның, а ол ышкаш массалык-биле халаарының айыылы тургустунуп келген таварылгада, ажылчыннарның ажылга аргадуржулга алыры-биле стажировкаларны организаастаары;

- биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдери болгаш ажыл чок хамаатыларның боттары ажыл-биле хандыртынарын деткири.

1.5. Тыва Республиканың чонну ажыл-биле хандыраар күрүне албанының агентилели (моон ыңай Ажыл-биле хандыраарының агентилели дээн) республика бюджетиниң акша-хөреңгилериниң кол башкарыкчызы болур.

1.6. Күрүне албан черлери – кожууннарның, Кызыл база Ак-Довурак хоорайларның ажыл-биле хандыраар төптери (моон ыңай чонну ажыл-биле хандыраар төптөр дээн) республика бюджетиниң акша-хөреңгилериниң алыкчылары болур.

1.7. Тыва Республиканың республика бюджетинден берип турар акша-хөреңгини чарыгдарының угландырышкыннары:

- массалык-биле үндүрериниң айыылы тургустунуп келген таварылгада ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыры (долу эвес ажыл шагын тургузары, ажылды түр соксадыры, телевид чокка

шөлзэни бээр, ажылчыннарны хостаарының талазы-биле хемчеглер);

- хөй-ниити ажылдарын, түр када ажылга тургустунарын, ажыл чок хамаатыларның, өөредилге албан черлериниң доозукчуларын киригени-биле, ажыл дилеп турар хамаатыларның, а ол ышкаш массалык-биле халаарының айыылы тургустунуп келген таварылгада, ажылчыннарның ажылга аргадуржулга алыры-биле стажировкаларны организаастаары;

- биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдери болгаш ажыл чок хамаатыларның боттары ажыл-биле хандыртынарын деткири.

1.8. Ажыл-биле хандыраар агентилел квартал санында, отчеттук кварталдың соонда кварталда, айның 15-тен орай эвесе, Тыва Республиканың каттыштырган бюджетиниң чарыгдалдарының дугайында отчетту Күш-ажыл болгаш ажыл-биле хандыраар талазы-биле федералдыг албанга, саң-хөө хандырылганының дөзү субсидия болуп турар, Россия Федерациязының Кадык камгалал болгаш социал хөгжүлдө яамызының бадылаан хевиринге бээр.

1.9. Ажыл-биле хандыраар агентилел база оон эргезинде турар албан черлери республика бюджетиниң акша-хөреңгилерин, а ол ышкаш дөзү федералдыг бюджеттен субсидиялар болуп турар акша-хөреңгилерни тускай сорулгалы-биле ажылгааны база бо Чурумун 1.8 пунктузу езугаар берип турар отчеттук шынны дээш, Россия Федерациязының хоойлужудулгазынга дүүштүр харысалгалыг болур.

1.10. Субсидиялар хевиринге федералдыг бюджеттин акша-хөреңгилериниң шын чарыгдалы дээш база тускай сорулгалы-биле ажылгаары дээш контролду Күш-ажыл болгаш ажыл-биле хандыраар талазы-биле федералдыг албан, Саң-хөө-бюджет хайгааралының федералдыг албаны боттандыраар. Республика бюджетиниң акша-хөреңгилериниң шын чарыгдалы дээш база тускай сорулгалы-биле ажылгаары дээш контролду Тыва Республиканың Саналга палатазы, Тыва Республиканың саң-хөө-бюджет хайгааралының албаны боттандыраар.

2. Массалык-биле үндүрериниң айыылы тургустунуп келген таварылгада ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыр талазы-биле хемчеглерге саң-хөө акша-хөреңгилерин бээр болгаш чарыгдары

2.1. Ол хемчеглерни акшаландыраарының дөзү Тыва Республиканың республика бюджетиниң акша-хөреңгизи, а ол ышкаш федералдыг бюджеттен Тыва Республиканың республика бюджетинге берген субсидиялар болур. Федералдыг бюджеттен субсидияларның алыкчылары өөредилге ажыл-чорудулгазын чорудар эрге талазы-биле чогуур лицензиялыг (моон ыңай өөредилге албан черлери дээн) өөредилге албан черлери болур. Тыва Республиканың республика бюджетиниң акша-хөреңгилериниң алыкчылары мурнады профессионал билиг чедип алырыңче чорудуп турар ажылчыннар болур.

2.2. Тыва Республиканың республика бюджетинге федералдыг бюджеттен берген субсидиялардан ажылчынны өске черже өөредип чорудуп турда, профессионал өөредилгезин мурнады эртип турар үеде чурттап турган чериниң өртзөн төлээринден база ажылчынның профессионал өөредилгезин мурнады өөредир черинге чедир болгаш дедир кээриниң орунун өртзөн төлээринден аңгыда, массалык-биле үндүрериниң айыылы тургустунуп келген таварылгада, ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыры (долу эвес ажыл шагын тургузары, ажылды түр када соксадыры, телевид чокка шөлзэни бээр, ажылчыннарны хостаарының талазы-биле хемчеглер) акшаландыраар.

2.3. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүн ажылчынның болгаш ажыл берикчининиң аразында күш-ажыл керээзин күш чок болдурганынга чедир боттандыраар болгаш ажылчыннарның мурнунда ажылдап турган организация-зынга азы өске организацияга, а ол ышкаш сайгарлыкчы ажыл-чорудулга хевиринге ажыл-биле хандыраарына магадылаар.

2.4. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүн профессионал белеткел эрттирериниң, эде белеткээ-

риниң, мергежилин бедидериниң хевиринге чорудар. Ажылчыннарның өөредилгезиниң үргүлчүлелдин профессионал өөредилге программалары-биле доктаадыр болгаш ол 6 айдан эртпес ужурулуг. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүн хундуску өөредилге база бот-өөредилге хевиринге (кежээки) боттандыраар, ол курс аайы-биле (бөлүк аайы-биле) азы тускай болур.

2.5. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыры өөредилге черлериниң өөредилге-бүдүрүлгө баазыына боттандыраар.

2.6. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыр талазы-биле ачы-дуза чедирери-биле өөредилге черлерин шилирин 2005 чылдың июль 21-де «Күрүнениң болгаш муниципалдыг хереглелдерге бараан чедиреринге, ажылдар кылырынга, дузалар көргүзеринге чагыглар таарыштыраарының дугайында» № 94-ФХ Федералдыг хоойлуга дүүштүр боттандыраар.

2.7. Үндүрериниң айыылында турар ажылчыннар ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады чорударына киржири-биле ажыл берикчининге, чонну ажыл-биле хандыраар төпке дараазында документиленни кириер:

организацияның ажылчыннарының профессионал өөредилгезин мурнадыры эрге-жок апарганының барымдаазы-биле билдиришкени;

долу эвес ажыл шагын тургусканының дугайында, ажылды түр када соксатканының дугайында, телевид чокка шөлзэни бээр дугайында, ажылчыннарны хостаар талазы-биле хемчеглерниң дугайында болур-чогууру-биле шынзыдып каан дужалдың хоолгазын;

профессионал өөредилгезин мурнады көөрү планнаттыгган ажылчыннарның, оларның бар эртемин, мергежилин, билииниң деңгелин, барып болур черинде өөредилгениң арга-хевирлерин болгаш мурнадыр профессионал өөредилгени доосканының соонда ажылдаар черин (ажыл-биле хандырылганы хуу сайгарлыкчы ажыл-чорудулга хевиринге киригени-биле) айтканы-биле оларның аттарын бижээн даңзызын;

мурнадыр профессионал өөредилгени эрткениниң соонда, ажылчыннарны ажылга тургузарын магадылаан документиленни (магадылалдыг чагаа, өске ажыл берикчилери-биле чарган керээ (дугуржулга) болгаш өске-даа).

2.8. Документиленни сайгарып көргениниң түңнелдери-биле чонну ажыл-биле хандыраар төп ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөр организация-биле керээ чарарының дугайында шиитпирни хүлээп алыр.

2.9. Чонну ажыл-биле хандыраар төп ажыл берикчилеринге ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадыр керээни чарарында, дараазында таварылгаларда, ойталап болур эргелиг:

өөредилге доосканының соонда ажылчын бүрүзүн ажылга тургузарын магадылап турар документиленни чокта;

ол-ла сорулгаларга федералдыг болгаш республика бюджеттеринден акша-хөреңгилер чокта.

2.10. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрүн харылап турар өөредилге чери телевидини:

1 ай чедир, кыска хуусаалыг өөредилгениң телевидин - өөредилге доозулган соонда;

3 ай чедир, 6 ай чедир хуусаалыг өөредилгени - чада аайы-биле чарып турар күрүне контракттарына (керээлеринге) дүүштүр боттандыраар.

2.11. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнады көөрү-биле холбашкан чарыгдалдарның телевидин кылыры-биле өөредилге чери чонну ажыл-биле хандыраар төпке дараазында документиленни дужаар: ажылчынны өөредир-биле курстарга хүлээп алганының дугайында, өөредилге черин доосканының дугайында дужаалдарны, ажылчынның өөренип турганының табелин, күүсеткен ажылдарының хүлээп алганының дужааганының актызын, өөредилгезин төлээниң санажылгазын болгаш санажылга фактазын.

2.12. Ажылчыннарның профессионал өөредилгезин мурнадырына көрдүнгөн акша-хөреңгини өөредилге чериниң агар санынче күрүне керээлери-биле (контрак-

тызы) тодарадып тургускан хуусааларда болгаш байдалдарда шилчидер.

2.13. Республика бюджетинин акша-хөреңгизинден:

ажылчынны профессионал өөредилгезин өске черге чедип алыры-биле чорудуп турда, өөренип турар үезинде чурттаарының өртөөн, өөренип черинге чедир база дедир кээринин орук өртөөн төлээр.

Профессионал өөредилгезин мурнадыры-биле чорудуп турар ажилчын-биле чонну ажил-биле хандылар төп керээ чарар.

Ажилчынның чурттап турары дээш төлевирин чонну ажил-биле хандылар төп биле ажилчынны өске черге профессионал өөредилгезин мурнадыры-биле чорудуп турар, ажилчынның өөренип чурттаарына таарымчалыг байдалдарны тургузуп турар организацияның аразында чарып алган керээге дүүштүр боттандылар. Тыва Республиканың девискээринде турар организацияларга ажилчынның өөренип турар үезинде бир хонуктуң төлевирин 250 рубльден хей эвес хемчээлге чорудар. Тыва Республиканың девискээринден дашкаар турар организацияларга ажилчынның өөренип турар үезинде бир хонуктуң төлевирин 500 рубльден хей эвес хемчээлге чорудар.

Өске черге өөредир-биле чоруткан ажилчынга чонну ажил-биле хандылар төп өөренип черинге чедир болгаш дедир кээринин орук өртөөн чарыгдалдарын, өөредилгезин доосканынын, ону бадыткап турар орукка чораанының документтерин киригенини соонда, 5 ажил хүнүнүң дургузунда төлээр. Чарыгдалдарны ажилчынның чээли организациязында азы харылзааның почта салбырында ажиткан агар санынче, акша-хөреңгини шилчидилге аргазы-биле дуглаар, ол орук өртөөндөн улгатпас ужурулг.

демир-орук транспорту-биле – пассажирлер поездинин плацкарт вагонунга; агаар транспорту-биле – самолеттарның экономиктиг класының (куду) салонунга;

автомобиль транспорту-биле – хоорайлар аразының аргыжылга автобустарына. Хоорайлар аразының аргыжылга автобустары чок болган таварылгада, чарыгдалдарны ыңай-бээр орукка чораанының документтерин бадыткап турар таңмалыг документтерлиг херек кырында чарыгдалдарның хемчээли-биле дуглаар (таңмага хуу сайгарлыкчыны ИИН-ин, Ф.А.А., лицензиязының дугаарын, орукка чораан документиге үнген хүнүн, оруунуң маршрудун, орук өртөөн айтыры албан).

2.14. Чонну ажил-биле хандылар төп ажил чок хамаатыларга харылзааның почта салбырларының база (азы) чээли организацияларының өөренип черинге чедир база дедир кээринин орук хөлезининге акша-хөреңги бээр талазы-биле чедирген дузаларының төлевирин кылыр.

3. Хей-ниити ажилдарын организастаар, түр када ажилга тургузар, ажил чок хамаатыларның, өөредилге албан черлеринин доозукчуларын киригени-биле, ажил дилеп турар хамаатыларның, а ол ышкаш массалы-биле үндүреринин айылы тургустунуп келген ажилчыннарның стажировкасын эрттирер талазы-биле хемчеглерге саң-хөө акша-хөреңгилерин бээр болгаш чарыгдары

3.1. Хей-ниитинин болгаш түр када кылыр ажилдарны, ажилга арга-дуржулга алыр сорулгалар-биле стажировкаларны чонну ажил-биле хандылар төптүн болгаш ажил берикчизинин аразында чарган керээлер үндээринге организастаар.

3.2. Хей-ниити болгаш түр када ажилдаар, стажировкалар организастаарына киржири-биле ажил берикчизи чонну ажил-биле хандылар төпче чагыны кириер, чагыга хей-ниити ажилдарын, түр када ажилга тургузар, ажилга арга-дуржулга чедип алыр сорулга-биле стажировкаларны организастаарына киржири-биле, ыңдыг ажилдар эрттирери планнаттынып турар уени, шипил алыр профессияларның, тускай эртемнерин, мергелдеринин номенклатураларын айытканы-биле база тургустунуп турар ажилчын олуттарның санының дугайында медээлерни болгаш үндүрүг инспекциязының үндүрүглер талазы-биле өрөзи чок деп бадыткаан справказын айтыр.

3.3. Ол хемчеглерге киржиринин үргүлчүлүдди 3 айдан хей эвес болур.

3.4. Айыттыгган хемчеглерни акшаландырының дөстери Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөреңгилери, а ол ышкаш федералдыг бюджеттен Тыва Республиканың республика бюджетинге берип турар субсидиялар болур.

3.5. Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөреңгилеринден, а ол ышкаш федералдыг бюджеттен Тыва Республиканың республика бюджетинге берип турар субсидиялардан ажил берикчизинге чаңгыс аай социал үндүрүгү база бүдүрүлгеге болган хай-халаптан база профессионал аарыглардан ыяап-ла социал камгаладылга талазы-биле тарифтерни өөренип көргени-биле, ажил төлевиринин чарыгдалдарын дуглаар, ынчалза-даа ол (район коэфффициентин, Кыдыкы Соңгу чүк районнарына болгаш аңаа деңнештирген черлерге ажилы дээш немелдени база күш-ажыл төлевиринин фондузунче шилчидилгелерни киригени-биле) бир киржикчиге хамаарыштыр хоойлу-биле доктааттыгган чурум езугаар бадылаттыгган күш-ажыл төлевиринин эң адаккы хемчээлинден хей болбас ужурулг.

3.6. Ажил берикчизинин бодунуң акша-хөреңгизинден хамаатыларны хей-ниитинин ажилдарын чорудар черге чедир болгаш дедир келиринин, хей-ниити ажилдарын кылырына эргежок чугула инвентарь болгаш ажил-агыйжы материалдар садып алырының чарыгдалдарын, күш-ажыл төлевиринин эң адаккы хемчээлинин доктааттыгганындан ажа берген күш-ажыл төлевирин акша хевиринге азы боду-биле төлевирлерни кылыр.

3.7. Чонну ажил-биле хандылар төп хей-ниитинин база түр када ажилчын олуттар тургузуп турар ажил берикчизинге, дараазында таварылгаларда хей-ниитинин база түр када ажилдар организастаары-биле керээ чарарына:

бюджеттеринин бүгү деңнелдеринде болгаш бюджеттен дашкаар фондуларда хуусаазын эрттиркен өрелери барда;

ол сорулгаларга федералдыг база республика бюджеттеринин акша-хөреңгилери чок болган таварылгада ойталаар эргелиг.

3.8. Хей-ниитинин болгаш түр када ажилдар организастаарына ажил берикчизинин үндүрген чарыгдалдарын кылдыгган ажилдар актыларының, хей-ниитинин болгаш түр када ажилдар организастаар, стажировкалар эрттирер дугайында дужаалдар хоолгазының, киржикчилеринин даңзызының, күш-ажыл төлевиринин талазы-биле санажылга ведомостарының үндээринге эгидип төлээр.

3.9. Чонну ажил-биле хандылар төп-биле керээ чарып алган ажил берикчизинге чарыгдалдар төлээринге акша-хөреңгилерни ажил берикчизинин агар санынче керээ-биле доктааттыгган хуусааларда болгаш байдалдарда шилчидер.

3.10. Акша-хөреңгилерни тускай сорулгазындан өскээр ажылгаанының фактызы илереттинип келген таварылгада ажил берикчизи хоойлужудулга-биле доктааттыгган чурум езугаар саң-хөө акша-хөреңгилерин дедир эгидерин боттандылар.

4. Биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдеринге база ажил чок хамаатылар боттары ажил-биле хандытынарына дуза көргүзүр талазы-биле хемчеглерге саң-хөө акша-хөреңгилерин бээр база чарыгдары

4.1. Айыттыгган хемчеглерни акшаландырының дөстери Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөреңгилери, а ол ышкаш федералдыг бюджеттен Тыва Республиканың республика бюджетинге берип турар субсидиялар болур.

4.2. Биче сайгарлыкчы чорукту хөгжүдеринге база ажил чок хамаатылар боттары ажил-биле хандытынарына дуза көргүзүр талазы-биле хемчеглерге саң-хөө акша-хөреңгилерин бээр (моон ыңай сайгарлыкчы ажил-чорудулга организациязы дээр) доктааттыгган чурум езугаар ажил чок деп санаан, 18 хар четкен, сайгарлыкчы ажил-чорудулга организастаар күзелин илереткен база ажил чок дээш пособие алыр эргелиг (моон ыңай ажил чок хамааты дээр) Россия Федерациязының хамаатыларына боттандылар.

4.3. Саң-хөө акша-хөреңгини ажил чок хамаатының кириген бизнес-планына

дүүштүр ол ажил чок хамаатыга төлээр ужурулг, ажил чоктар пособиенин чылда хемчээлинин түнүңгө бээр.

4.4. Ажил чок хамааты саң-хөө акша-хөреңгини республиканың тускай сорулгалыг программасы күштүг болуп турар үеде чаңгыс катап ап болур, ол төлевирлерни ийи дугаар бербес.

4.5. Ажил чок хамааты саң-хөө акша-хөреңгини алыры-биле дараазында документтерин төпче кириер:

сайгарлыкчы ажил-чорудулга организастаары-биле саң-хөө акша-хөреңгизин бээр дугайында билдириткини;

сайгарлыкчы ажил-чорудулганы организастаарының техниктиг-экономиктиг барымдаазын (техниктиг-экономиктиг барымдаа, бизнес-план, үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгаар эрге патент).

4.6. Чонну ажил-биле хандылар төптөр 4.5 пунктда айыттыгган документтеринин экспертиказын организастаар. 4.5 пунктда айыттыгган, ажил чок хамаатыларның кириген документтерин шилирин 5 ажил хүнүнүң дургузунда конкурс эрттирер комиссия чорудар. Конкурс комиссиязының даргазы чонну ажил-биле хандылар төптүн директору болур. Конкурс комиссиязының составын кожун чагыргазының даргазының айтышкыны-биле бадылаар. Конкурс комиссиязының составынче кожун (хоорай) чагыргазының база үндүрүг инспекциязының (дугуржулга езугаар) төлээлери кирер.

4.7. Конкурс комиссиязы шилилге конкурзун эрткен ажил чок хамаатыга республиканың тускай сорулгалыг программаның киржикчизинин эрге-байдалын бээринин дугайында шиптирин хүлээп алыр болгаш юридиктиг эргелиг албан чери болбайн турар хуу сайгарлыкчының күрүне бүрткелинин дугайында херечилелди азы юридиктиг эргелиг албан черинин күрүне бүрткелинин дугайында херечилелди болгаш юридиктиг эргелиг албан черлеринин Чаңгыс аай күрүне даңзызындан ушта бижилгени, шиптир хүлээп алган хүнден эгелээш, 10 ажил хүнүнүң дургузунда кириерин сүмелээр.

4.8. Кириген документтеринин эки болган түннелин негелделеринге дүүштүр чонну ажил-биле хандылар төп биле ажил чок хамаатының аразына сайгарлыкчы ажил-чорудулганы организастаары-биле саң-хөө акша-хөреңгилерин бээр дугайында керээни чарар.

2009 чылда Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкыннарының дугайында

2009 чылдың январь 28 №17 Кызыл хоорай

2020 чылга чедир үеде Тыва Республиканың социал-экономиктиг хөгжүлдезинин стратегиязын боттандылар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1.2009 чылда Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкынын тодарадыр:

күрүненин эт-хөреңгизин ажыктыг ажылгаарының айтырыгларын шиптирлээр; чер ээлеринин үлүүн болгаш муниципалдыг тургузулгаларын чер фондузун эде хуваарын ажыктыг ажылгаар база муниципалдыг тургузулгаларын чер бүрткелин

4.9. Сайгарлыкчы ажил-чорудулганы организастаар дугайында чонну ажил-биле хандылар төп-биле керээ чарган ажил чок хамааты хуу сайгарлыкчыларның Чаңгыс аай күрүне даңзызынче азы юридиктиг эргелиг албан черлеринин Чаңгыс аай күрүне даңзызынче бижидилге кириген хүнден эгелээш, ажилдыг деп санадыр болгаш чонну ажил-биле хандылар төптүн учедундан үндүр бижидер.

4.10. Ажил чок хамааты чонну ажил-биле хандылар төпке юридиктиг эргелиг албан чери болбайн турар хуу сайгарлыкчының күрүне бүрткелинин дугайында херечилелди азы юридиктиг эргелиг албан черинин күрүне бүрткелинин дугайында херечилелди болгаш юридиктиг эргелиг албан черлеринин Чаңгыс аай күрүне даңзызындан ушта бижилгени кирип бергенин соонда, аңаа үндээлеп чонну ажил-биле хандылар төп сайгарлыкчы ажил-чорудулганы организастаарына саң-хөө акша-хөреңгилерин бээринин дугайында дужаалды үндүрер, документтер кириген үеде эгелээш, 30 календарылыг хүн дургузунда ажил чок хамаатының санажылга кылыр агар санынче саң-хөө акша-хөреңгинин түнүн шилчидер.

4.11. Керээни негелделеринге дүүштүр сайгарлыкчы ажил-чорудулга организастаарына саң-хөө алган ажил чок хамааты, оон агар санынче акша-хөреңгини шилчиткен хүнден эгелээш, 3 ай дургузунда, чонну ажил-биле хандылар төпке сайгарлыкчы ажил-чорудулганы организастаарына үндүрген чарыгдалдарын бадыткап турар документтерин кириер (керээлери, санажылга фактуразы, чектеринин хоолгазы, касса чектери болгаш өске-даа документтер).

4.12. Сайгарлыкчы ажил-чорудулганы ажил чок хамааты бир чылдан эвээш эвес хуусаада организастаар.

4.13. Биче сайгарлыкчы ажил-чорудулганы хөгжүдеринге болгаш ажил чок хамаатының боду хандытынарына деткимче көргүзеринге берген саң-хөө акша-хөреңгилерни тускай сорулгазындан өскээр ажылгааны дээш харысалганы айыткан акша-хөреңгини алган хамаатыга дагзыр.

4.14. Чонну ажил-биле хандылар төп Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөреңгизинден ажил чок хамаатыларга саң-хөө акша-хөреңгилери бээр талазы-биле чээли организацияларының чедирген ачы-дузазының төлевирин кылып чорудар.

2. 2009 чылда Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызының мурнады хөгжүдөр угланышкынын боттандылар талазы-биле коштунган план хемчеглерни бадылаар.

3. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

4. Бо доктаалдын күүселдези дээш контрольду Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.И.Тенге дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың январь 28-те №17 доктаалы-биле бадылаан

2009 чылда Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкынын боттандылар талазы-биле хемчеглеринин ПЛАНЫ

№	Хемчеглеринин ады	Күүседир хуусаазы	Харысалгалыг күүседикчилер	Акшаланды- рар дөстөр	Манап турар түннелдери
1.	Күрүненин эт-хөреңгизин ажыктыг ажылгаарының тургускан чурумун тодарадыр: - Москва хоорайда Тыва Республиканың Чазааның Бүрүн эргелиг төлээ черинин бажыны;	2009 чылдың 2-ги кварталы	ТР-ниң Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы (А.К. Ооржак, В.Ч. Ооржак)	ТР-ниң Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы	Аренда талазы-биле орулгаларны Тыва Республиканың республика бюджетинче кириери, оон иштинде ол бажынарда өрелиг арендаторланың өрөзүн тыртып алыры

№	Хемчеглерниң ады	Күүседир хуусаазы	Харысалгалыг күүседикчилер	Акшаланды- рар дөстөр	Манап турар түннелдери
2.	- Көк-оол аттыг хөгжүм-шии театрында «Арт-кафе» бажыны Тыва Республиканың күрүнө өнчүзүнге хамааржып тудугларның болгаш бажынарның өрттэн болгаш эрттир үнелээринин бүрүткел мониторингинин чорудар	2009 чылдың 1-ги кварталы 2009-чылдың 2-ги кварталы	ТР-ниң Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, (А.Д. Хайжок) ТР-ниң Саң-хөө яамызы, ТР-ниң адырлар яамылары, күрүнө албан черлери болгаш күрүнениң каттышкан бүдүрүлгелери	Хереглет-тинмес	Эт-хөреңгиге үндүрүг баазаны улгаттырар
3.	Муниципалдыг тургузуларның чер фондузун эде хуваарын бүрүткээр	2009 чылдың 2-ги кварталы	ТР-ниң Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы (Р.Б. Монгуш, С.С.Санаа), тус чер бот-башкарылган органнары (дугуржулга-биле), Шимчевес өнчүнүн объектилер кадастрының федералдыг агентилелиниң ТР-ниң талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)	Тыва Республиканың республика бюджет, муниципалдыг тургузуларның бюджеттери	Экономиктиг сорулгага кириштирер сорулга-биле көдээ ажил-агый углангышкынныг ажыглаттынмай турар черлерни тодарадыр болгаш ону хамаатыларга болгаш юридиктиг албан черлеринге арендага азы өнчүгө бээр
4.	Чер үлүүн негеп албаан ээлерин бүрүткээр. Чер үлүүн-ге албаан чер участкаларын тодарадыр болгаш ону Тыва Республиканың өнчүзүнге азы муниципалдыг өнчүгө дамчыдып бээр	2009 чылдың 2-ги кварталы	ТР-ниң Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы (Р.Б. Монгуш, С.С.Санаа), тус чер бот-башкарылган органнары (дугуржулга-биле). Шимчевес өнчүнүн объектилер кадастры федералдыг агентилелиниң ТР-ниң талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле), Федералдыг бүрүткел албанының ТР-ниң талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)	Тыва Республиканың республика бюджет, муниципалдыг тургузуларның бюджеттери	Чер үлүүнүн ээлерин тодарадыр. Ээзинин эргезин бүрүткээр. Үндүрүг онаар баазаны тодарадыр болгаш улгаттырар. Чер үлүү хереглеттин-мейн турар черлерни хамаатыларга болгаш юридиктиг албан черлеринге арендага азы өнчүзүнге бээр

2009 чылда Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкыннарының дугайында

2009 чылдың январь 29 №29 Кызыл хоорай

2020 чылгы үеде Тыва Республиканың социал-экономиктиг стратегиязын боттандыра сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1. Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа яамызы 2009 чылда Тыва Республикага авиацияның таарымчалыг хөгжүлдээринин ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкынын тодарадыр.

2. 2009 чылда Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа

яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр хемчеглерин боттандыра талазы-биле коштунган план хемчеглерни бадылаар.

3. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

4. Бо доктаалды күүселдезинин контролон Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы Ш.С.Иргитке дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың

Чазааның 2009 чылдың январь 29-та №29 доктаалы-биле бадылаан

2009 чылда Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа яамызының ажил-чорудулгазының мурнады хөгжүдөр угланышкынын боттандыра талазы-биле план хемчеглери

№	Хемчеглерниң утказы	Күүседир хуусаазы	Күүселдези дээш хары-салгалыг кижилер	Акшаланды- рар дөстөр	Манап турар түннели
1	2	3	4	5	6
1.	2009-2010 чылдарда «Тыва Республиканың транспорт системанын чаартыры» республиканың тускай сорулга-лыг программазынга дүүштүр авиацияның трапын садып алырынга чагылар салырынга документацияны белеткээр	2009 чылдың январь	Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа яамызы (И.Ю. Грейсеров)	2009-2010 чылдарда «Тыва Республиканың транспорт системанын чаартыры» республиканың тускай сорулга-лыг программазы	Пассажирлерни олуртурда болгаш дүжүрерде техниктиг негелдени сагырын хандыраар
2.	Тус черниң агаар шугумнарынга пассажирлерни авиация-биле аргыштырар эргенин конкурсузун тургус-	2009 чылдың январь	Орук-транспорт комплекзинин болгаш харылзаа яамызы (И.Ю. Грейсеров)	Тыва Республиканың республика бюджет	Республиканың чурттакчы чонунун транспорт-биле

№	Хемчеглерниң утказы	Күүседир хуусаазы	Күүселдези дээш хары-салгалыг кижилер	Акшаланды- рар дөстөр	Манап турар түннели
1	2	3	4	5	6
1.	тунган чурум-биле эрттирер		рылзаа яамызы (И.Ю. Грейсеров)		таарымчалыг аргыжылгазын хандыраар
3.	«Кызыл» аэропортунда аэровокзалдың 2-ги ээлчээ-нин тудуунун төлөвилел-дөзивилел документация-зын ажилдап кылырынга эргенин садыглаашкынын тургустунган чурум-биле эрттирер болгаш докумен-тацияны белеткээр	2009 чылдың февраль	Тудуг, чуртталга болгаш коммунал ажил-агый яамызы (А.Г. Гришелеков)	2009 чылда Тыва Республика-ның Инвестиция программазы	«Кызыл» аэропортунда аэровокзалдың 2-ги ээлчээнин тудуун дооза-рынын доку-ментациязы-биле ханды-раар
4.	«Тываның агаар шугум-нары» ФККБ-ниң конкурс эт-хөреңгизин Тыва Респуб-ликаның күрүнө өнчүзүнге дамчыдып бээринин талазы-биле хемчеглерни күштүг болуп хоойлужудулгага дүүштүр чорудар	2009 чылдың февраль	Чер бол-гаш эт-хө-реңги ха-маарылга-ларының яамызы	Акшалан-дырышкын негеттинмес	Тыва Респуб-ликаның бо-дунун өнчү-зүнге хама-аржы агаар судноларының парыгын тур-гузар
5.	Кыдыкы Соңгу чүктүн болгаш аңаа деңнештирген черлерде турар районнар-га болгаш федералдыг өнчү-де турар аэродромну бүдүрүл-генин ажыглааны дээш, фе-дералдыг бюджеттин акша-хөреңгизинден субсидияны «Кызыл» «Аэропорт» ККБ алыр, Агаар транспорту фе-дералдыг агентилелче ча-гыгны кирир болгаш сана-жылганы чорудар	2009 чылдың февраль	Орук-транспорт комплекзи болгаш харылзаа яамызы (И.Ю. Грейсеров, «Аэропорт «Кызыл» (В.В. Кособоков)	Акшалан-дырышкын негеттинмес	Соңгу чүктүн районнарынга, аңаа деңнеш-тирген чер-лерге аэро-дромнары ажыглааны дээш органи-зациялар суб-сидияны алыр
6.	«Тываның агаар шугум-нары» ФККБ-ниң авиация техниказын болгаш аэро-порт комплекзинин эт-хө-реңгизин конкурс бүдүрүл-гезинин үезинде боттанды-рары-биле садып алыр акша-хөреңгини дилеп тывар болгаш Тыва Республиканың республика бюджетинге өс-керилгелерни кирир	2009 чылдың февраль	Экономика яамызы (С.И. Тен), Саң-хөө яамызы (Ю.А. Кили-жеков)	Тыва Респуб-ликаның рес-публика бюд-жети	«Аэропорт «Кызыл» ККБ-ниң аэропорт ажил-чору-дулгазынга эргежок чугу-ла эт-хөрең-гини садып алыр
7.	Күрүнө-хуу кады ажил-дажылгага Тыва Республи-каның киржиринин дуга-йында Тыва Республиканың хоойлузунун төлөвилелин ажилдап кылыр	2009 чылдың март	Экономика яамызы (С.И. Тен)	Акшалан-дырышкын негеттинмес	күрүнө-хуу кады ажилда-жылгага кир-жиринин нор-мативтиг-эр-ге-хоойлу баазанын хан-дыраар
8.	«Кызыл» аэропорттун аэропорт комплекзин чаар-тып кылырының техниктиг даалгазын белеткээр	2009 чылдың апрель	Орук-тран-спорт комп-лекизи бол-гаш харыл-заа яамызы (И.Ю. Грей-серов)	Акшалан-дырышкын негеттинмес	Дөзивилел-төлөвилел документация-зын ажил-дап кылырын-га документи-лерни белет-кээр
9.	Як-42 самолетту деви-сээр азы тус чер угланыш-кынныг ийи агаар суднозунга солуурунун хевирин сайга-рып көөр болгаш боттан-дыраар	2009 чылдың май	Чер бол-гаш эт-хө-реңги ха-маарылга-ларының яамызы (У.А. Ондар), Орук-тран-спорт комп-лекизинин болгаш харылзаа яамызы (И.Ю. Грей-серов)	Акшалан-дырышкын негеттинмес	ЯК-42 само-летту солуу-рунун хевирин тодарадыр
10.	Тыва Республиканың республика бюджетинден үндүрүп берген субсидия күрүнө-хуу кады ажилда-жылганың Новосибирск болгаш Красноярск хоорай-ларже авиарейстерни күү-седир эргезинге конкурсту тургустунган чурум-биле эрттирер	2009 чылдың июнь	Орук-транспорт комплекзи болгаш харылзаа яамызы (О.С. Саая)	Тыва Респуб-ликаның рес-публика бюд-жети	Республикага транспорттун таарымчалыг байдалын хан-дыраар
11.	Аэропорт комплекзин чаартып кылыр хуусаазын көжүреринин дугайында дилегин күүсекчи эрге-чагыр-ганың федералдыг органна-рынга тургузар (2013-2015 чыл-дарны «Россияның транспорт системанын чаартып кылыры (2010-2015 чылдар) федерал-дыг тускай сорулга-лыг про-грамманың хемчээлинге дүүш-түр оон эрте хуусааже)	2009 чылдың июль	Орук-транспорт комплекзи болгаш харылзаа яамызы (О.С. Саая)	Акшалан-дырышкын негеттинмес	Аэропорт комплекзин чаартып кы-лып эгелээрин дүргедидир

Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга болгаш төлевилелинге черни бээриниң талазы-биле план хемчеглерни бадылаарының дугайында
2009 чылдың февраль 12 №37 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазаның хуралының 2008 чылдың март 13-те «Тыва Республиканың социал-экономика хөгжүл-дизиниң айтырыгларының дугайында» №10 протокол шийтиринден ушта бижидилгени күүседир-биле Тыва Республиканың Чазаның доктаадыры болза:

1. Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга болгаш төлевилелинге черни бээриниң талазы-биле коштунган план хемчеглерни бадылаар.

2. «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» болгаш «Тыва Республиканың Кызыл хоорай округу» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнарынга, а ол ышкаш «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» болгаш «Тыва Республиканың Кызыл хоорай округу» муниципалдыг районнарның составында кирип турар чурттакчылыг суурларның тус чер бот-башкарылга органнарынга сүмелээри болза:

- Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга берген черниң дилиндээниң талазы-биле чер участоктарын бээрин тур када соксадып тургузар;

- 2009 чылдың июнь 1-ге чедир хоол-жудулгага дүүштүр Кызыл—Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга берген

черниң дилиндээнге кирип турар девискээрлерниң кезээнге муниципалдыг тургузулганың чингине планын болгаш девискээр планнаашкынының документтерин белеткээр, дугуржур болгаш бадылаар.

3. Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга берген чер дилиндээниң талазы-биле чер тургузуунуң документтерин сайгарып чугаалажырын тур соксадырын Шимчевес объектилерниң кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелелинге сүмелээр.

4. Тыва Республиканың Чазаның 2008 чылдың март 24-те «Межегейниң кокстуг хөмүр-дажының мөөң чыдар байлаан шингээди алыр талазы-биле болгаш Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга черни бээриниң талазы-биле план хемчеглерни бадылаарының дугайында» №163 доктаалын күжүн чидирген деп санаар.

5. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар.

6. Бо доктаалдың күүселдези дээш контрольду Тыва Республиканың Чазаның Аппаратының комплекстиг социал-экономика хөгжүлдэ эргелелинге дагзыр.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазаның 2009 чылдың февраль 12-де №37 доктаалы-биле бадылаан

Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга болгаш төлевилелинге чер дилиндээниң талазы-биле план хемчеглер

Ч/е №	Хемчеглери	Күүседир хуу-саалары	Күүселдези дээш харысалгалыг улус
1	2	3	4
1.	«Севзапранспроект» КХН-ниң ажылдап кылганы, Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер схемазының төңчү хевирин Шимчевес өңчү кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелелинге, Тыва Республиканың сонугаргалдыг тус чер бот-башкарылга органнарынга бээр	2009 чылдың февраль 16-га чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги харылзааларының яамызы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле)
2.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында чыдар чер участоктарының дугайында медээлерни белеткээр (чер тургузуунуң картасы, ажыглаарынга чөпшээрели болгаш оң сорулгазының угланышкыны, эдилээр эргези, эргезиниң дугайында медээлер болгаш оон-даа өске)	2009 чылдың март 1-ге чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, Тыва Республиканың арга-арыг ажыл-агый агентилели, Тыва Республиканың Бойдус курлавырларының камгалалы болгаш ажыгалалы адырынга хайгаарал талазы-биле албан, Шимчевес өңчү объектилериниң кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун», «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары (дугуржулга-биле)
3.	Кызыл—Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында, эвээш санныг үндезин чурттакчыларның чаңчылчаан бойдус ажыгалалыга ажыглап чораан черлериниң барынын дугайында медээлерни белеткээр	2009 чылдың февраль 20-ге чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле)
4.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер кызыгаарында археологтук шинчилелдерни чорудары эргежок чугула болгаш культура салгалының объектилериниң чогуназы барынын дугайында медээлерни белеткээр (культураның болгаш төөгүнүң тураскаалдарынын)	2009 чылдың март 1-ге чедир	Тыва Республиканың культура салгалының объектилерин камгалаар талазы-биле албан (культураның болгаш төөгүнүң тураскаалдары), культура салгалын камгалаар адырынга хоолжудулганы сагыры дээш хайгаарал талазы федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)
5.	Баш удур дугуржулга: - Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээри; - Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында тудар тудуг объектилерин кылыр черлери	2009 чылдың февраль 16-га чедир 2009 чылдың февраль 20-ге чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
6.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң	2009 чылдың	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамы-

1	2	3	4
	кызыгаарында чыдар чер участоктарына шинчилел ажылдарын чорударын дугуржур	февраль 13-ке чедир	зы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
7.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында чыдар, арга-арыг фондузунуң чер участоктарының техниктиг шинчилелиниң актыларын болгаш, арга-арыг фондузунуң чер участоктарын шилириниң актыларын белеткээр болгаш алыр	2009 чылдың май 1-ге чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, Тыва Республиканың Арга-арыг ажыл-агый агентилели, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле)
8.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээринде чыдар чер участоктарын хоорай тудуунуң планынга болгаш архитектура-планнаашкын тудугларын белеткээр болгаш алыр	2009 чылдың май 1-ге чедир	Тыва Республиканың тудуг, чуртталга болгаш коммунал ажыл-агый яамызы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
9.	Чер тургузуунуң төлевилелин белеткээри	2009 чылдың июнь 1-ге чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, Шимчевес өңчү кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)
10.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында чер участогунуң бүрүзүнге, кызыгаары-биле бадылаан тудугларга чер участогун шилириниң дугайында актыларны белеткээр	2009 чылдың июнь 1-ге чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, Шимчевес өңчү кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)
11.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунга хавырып алыры-биле кирип турар чер участоктарының кадастрлыг өртөөн тодарадыр талазы-биле ажылдарны чорудар	2009 чылдың август 1-ге чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, Шимчевес өңчү кадастры федералдыг агентилелдин Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле), «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле)
12.	Тудуг тударынга холбашкан категорияже Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң эртер девискээриниң кызыгаарында чыдар чер участоктарын шилчидер талазы-биле ажылдарны доозар	2009 чылдың октябрь 1-ге чедир	Тыва Республиканың Чер болгаш эт-хөреңги хамаарылгаларының яамызы, «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
13.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуу-биле холбашкан электри хандырылгазы, автоорукту кежери, электри дамчыдылгазының шугуму болгаш өске-даа инженер коммуникациязының белеткээр болгаш дугуржур	2009 чылдың июнь 1-ге чедир	Тыва Республиканың Орук-транспорт комплекзи болгаш харылзаа яамызы, Тыва Республиканың Үлетпүр болгаш энергетика яамызы, «Тыва-энерго» ААН (дугуржулга-биле), «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
14.	Кызыл — Курагино демир-орук шугуму эртер девискээриниң талазы-биле тудуг боктарын чыыр черлер дугайында медээлерни белеткээр	2009 чылдың февраль 13-ке чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, Тыва Республиканың Тудуг, чуртталга болгаш коммунал ажыл-агый яамызы, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле), кижиниң чаагай чоруу болгаш хереглекчилерниң эргезин камгалаар адырга хайгаарал талазы-биле федералдыг албанын Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле), «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Бии-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органнары, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)
15.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуунуң «Өрттүн айыыл чок чоруу» төлевилелин болгаш «Он-за байдалдың болгаш хамааты камгалалының инженер-техниктиг хемчеглери» төлевилелди ажылдап кылырынга эге медээлерни белеткээр	2009 чылдың февраль 13-ке чедир	Россияның ОБЯ-ның Тыва Республика талазы-биле Кол эргелели, «Енисейниң үлетпүр компаниязы» ХАН (дугуржулга-биле)
16.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунуң тудуу-биле холбашкан, долгандыр турар хүрээлелдин багай салдарында хамаатыларны камгалаар болгаш күш-ажылдың камгалалының талазы-биле хемчеглерниң учедунга эге медээлерни белеткээр	2009 чылдың февраль 20-ге чедир	Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызы, Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, кижиниң чаагай чоруу болгаш хереглекчилерниң эргезин камгалаар адырга хайгаарал талазы-биле федералдыг албанын Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)

1	2	3	4
17.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунун эртер девискээринде хемнерин агымының дүргени болгаш чарыгдалдар дугайында медээлер, кол өнүн мөөңнээшкени, агаар бойдустун байдалының талазы-биле медээлерни белеткээр	2009 чылдың февраль 20-ге чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, «Долгандыр турар хүрээлелдин мониторинги болгаш гидрометеорология талазы-биле Тываның республика төвү» күрүне албан чери, Енисейнин суг хөөлбээниң эргелелиниң Тыва Республика талазы-биле суг курлавырларының килдизи (дугуржулга-биле)
18.	Кызыл — Курагино демир-орук шугумунун тудуунун объектилеринин турар черлеринде үнүштер делегейинин болгаш дириг амытаннарның барының дугайында медээлерни белеткээр болгаш ол объектилеринин турар черлерин дугуржуур	2009 чылдың февраль 20-ге чедир	Тыва Республиканың Бойдус курлавырлары болгаш экология яамызы, Аңнаашкын болгаш балык ажыл-агыйының талазы-биле Тыва Республиканың күрүне комитети, Ветеринар болгаш фитосанитар талазы-биле федералдыг албанының Тыва Республика талазы-биле эргелели (дугуржулга-биле)
19.	Хей-ниитинин үнүн дыңнаары-биле Кызыл — Курагино демир-орук шугумунун тудуунун болгаш төлевилел-шинчилел ажылдарын чорударын эгелээринин дугайында хей-ниитинин массалыг информация чепсектеринге дыңнадыр	2009 чылдың февраль-март	Тыва Республиканың Культура болгаш информация политиказының яамызы, «Тыва Республиканың Кызыл кожуун», «Тыва Республиканың Би-Хем кожуун» муниципалдыг районнарның тус чер бот-башкарылга органны, «Тыва Республиканың Кызыл хоорай» хоорай округу (дугуржулга-биле)

Онза харысалгалыг база онза чугула ажылдарга болгаш онза харысалгалыг база онза чугула ажылдарга ажылдап турар, бедик мергежилдиг ажылчыннарның тускай эртемниң талазы-биле, ниити адырның ажылчыннарының тускай эртемниң талазы-биле ажыл төлевиринин, ниити адырның эрге-дужаалдыг удуртукчуларының, специалистеринин, албан-хаакчыларның талазы-биле эрге-дужаалының ажыл төлевиринин хемчээлин бадылаарының дугайында

2009 чылдың март 24 №107 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың декабрь 12-де «Тыва Республиканың күрүнениң бюджет албан черлеринин ажыл-дакчыларының күш-ажыл төлевирин чаа системаже кириеринин дугайында» №720 доктаалын боттандырар сорулга-биле Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1. 2009 чылдың апрель 1-ден эгелеп: ажылчыннарның тускай эртемниң аайы-биле ниити адырлар талазы-биле ажыл төлевири, удуртукчуларның, специалистеринин, албан-хаакчыларның эрге-дужаалының ниити адырлар талазы-биле эрге-дужаалының ажыл төлевиринин хемчээлин;

онза харысалгалыг база онза чугула ажылдарга болгаш харысалгалыг база чугула ажылдарга ажылдап турар бедик мергежилдиг ажылчыннарның тускай эртемниң талазы-биле ажыл төлевиринин хемчээлин тургузар болгаш бадылаар.

2. Тыва Республиканың яамылары болгаш ведомстволары адырлар талазы-биле ажыл-дакчыларның эрге-дужаалының ажыл төлевири тургузарда, ажылчыннарның тускай эртемниң ниити адырлар талазы-биле ажыл төлевири болгаш удуртукчуларның, специалистеринин, албан-хаакчыларның эрге-дужаалының ажыл төлевиринин хемчээлин амгы доктаал-биле бадылаанын удуртулга болдурар.

3. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөрөңгизинин кол башкарыкчызында көрдүнген чылдың Тыва Республиканың республика бюджетинин акша-хөрөңгизинин хемчээлинге бо доктаалды боттандырары-биле холбашкан саң-хөө чарыгдалын боттандырар.

Тыва Республиканың Чазааның чамдык доктаалдарына өскерилгелер кириеринин дугайында

2008 чылдың декабрь 25 №791 Кызыл хоорай

Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың май 31-де «Тыва Республиканың республика чергелиг күрүнениң бойдус заказниктеринин дүрүмнерин бадылаарының дугайында» №336 доктаалы-биле бадылаан күрүнениң бойдустун «Дерзиг» заказнигинин Дүрүмнеринин III кезээнге дараазында өскерилгелерни кириер:

1) бир дугаар абзацта «Тыва Республиканың Улуг-Хем кожууну» болгаш

4. Тыва Республиканың Күш-ажыл болгаш социал политика яамызы бо доктаал-биле бадылаан, ажылчыннарның тускай эртемниң ниити адырлар талазы-биле ажыл төлевири, удуртукчуларның, специалистеринин, албан-хаакчыларның эрге-дужаалының ниити адырлар талазы-биле ажыл төлевири эрге-дужаалыга ажылдары-биле холбашкан айтырыглар талазы-биле массалыг информация чепсектерин таварыштыр тайылбыры бээр.

5. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы, Тыва Республиканың Саң-хөө-бюджет хайгааралының талазы-биле албан күш-ажылдың хоойлужулгазын сагырының талазы-биле удуртукчуларның ажыл-чорудулгазын болгаш күш-ажыл төлевиринин чаа системазынче кириеринге көрдүнген, саң-хөөнүн акша-хөрөңгизин тускай сорулгалыг ажылгаанының тематиктиг хыналдазын чорудар болгаш контролду боттандырар.

6. Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Канцеляриязы республиканың бюджет организацияларын күш-ажыл төлевири чаа системазынче кириеринин талазы-биле күүсекчи эрге-чагырга органнының удуртукчуларын болгаш специалистерин Тыва Республиканың Чазааның кадрларны белеткээр болгаш мергежилдин бедидер Тываның күрүне институтунун баазына өөредилге курстарын организастаар.

7. Бо доктаалдың күүселдези дээш контролду Тыва Республиканың Чазааның Даргазының оралакчызы А.П.Дамба-Хууракка дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

«Тыва Республиканың Чеди-Хөл кожууну» муниципалдыг тургузуларының» деп сөстөрни «Тыва Республиканың Каа-Хем кожууну» муниципалдыг тургузуг» деп сөстөр-биле солуур;

2) ийн дугаар абзацта «60000 гектар» деп сөстөрни «25000 гектар» деп сөстөр-биле солуур;

3) үш дугаар абзацты дараазында эдилге-биле кириер:

«Кызыгаарның тайылбыры: кызыгаар Мичиль дамырактын аксындан, Дерзиг

хемнин солагай талакы адырындан соңгу-барыын чүкче углааш, Мерген болгаш Дерзиг хемнерин суг чарыкчызы бедикке (водораздел) чедер. Дараазында ону өрү чоктааш, Дерзиг хемнин оң талакы адырының ады чок кара сугга четкеш, Дерзиг хемге доктаар, ону кешкеш, Үстүү Бадалыг дамырактын аксының оң талакы суг чарыкчызы-биле Дерзиг хемнин солагай талакы адырының аайы-биле Дерзиг хемнин суг чарыкчызына чедер. Ону куду барыын чүкче Үстүү Бадалыг, Алды Бадалыг, Улуг Бадалыгның өзү, Биче Шивилигнин өзү болгаш Мичиль дамырактын солагай адырына четкеш, ооң аксынга, азы кызыгаарның эгелзэн эге черинге доктаар.»

2. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың июль 1-де «Тыва Республиканың

Чазааның 2008 чылдың III кварталында ажылдаар чижек-планын бадылаарының дугайында» №414 доктаалы-биле бадылаан Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың III кварталында ажылдаар чижек-планының I кезээниң 11-ги пунктунун ап каалкаш, ынаар өскерилгени кириер.

3. Тыва Республиканың Чазааның 2008 чылдың октябрь 4-те «Чер иштинде байлактарның геологтук коллекциязын чыыр ажыл-херекке ажылгаар эргени бээринин дугайында» №579 доктаалының эге кирилде кезээнде «п.6» деп сөстөрниң орнунга «п.5» деп сөстөр-биле өскерилгени кириер.

4. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» солуннарга парлаар. **Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бирги оралакчызы С.ТЕН.**

Тыва Республиканың девискээринге хамааржыр көдээ черлерде муниципалдыг тургузуларга (кожууннарга) хамаарыштыр 2009 чылда чурттаар оран-саваның ниити шөлүндөн бир дөрбелчин метр хемчээлдин рынок ортумаак өртөөн доктаадырының дугайында

2009 чылдың март 12 № 86 Кызыл хоорай

Россия Федерациязының Чазааның 2008 чылдың март 5-те «Россия Федерациязының субъектилеринге федералдыг бюджеттен үнген акша-хөрөңгини көдээ черлерде чурттап турар хамаатыларга чурттап турар оран-саваның байдалын экижидер хемчеглерге субсидияларны үндүрүп бээринин чуртунун дугайында» №144 доктаалы езугаар Тыва Республиканың Чазааның доктаадыры болза:

1. Тыва Республиканың девискээринге хамааржыр көдээ черлерде муниципалдыг тургузуларга (кожууннарга) хамаарыштыр

2009 чылда чурттаар оран-саваның ниити шөлүндөн бир дөрбелчин метр хемчээлдин рыноктук ортумаак өртөөн доктаадыр.

2. Ук доктаалды «Тувинская правда» болгаш «Шын» солуннарга парлаар.

3. Ук доктаалдың күүселдезинин контролон Тыва Республиканың Чазааның оралакчызының хүлээлгезин түр када күүседип турар Тыва Республиканың Көдээ ажыл-агый болгаш аш-чем яамызының сайыды В.И. Енданга дагзыр.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш.КАРА-ООЛ.

Тыва Республиканың Чазааның 2009 чылдың март 12-де №86 доктаалы-биле бадылаан

Тыва Республиканың девискээринге хамааржыр көдээ черлерде муниципалдыг тургузуларга (кожууннарга) хамаарыштыр 2009 чылда чурттаар оран-саваның ниити шөлүндөн бир дөрбелчин метр хемчээлдин рынок ортумаак өртөө

№	Муниципалдыг тургузуг	Көдээ черде чурттаар оран-саваның ниити шөлүндөн 1 дөрб. метр хемчээлдин рынок ортумаак өртөө (руб.)	
		2008-2009 чылдарда ажылгалче кирген оран-саваны алганда азы тутканында	2008 чылдың январь 1-ге чедир кылган хуусаалыг болгаш ажылгалче кирген оран-саваны алганда
1.	Өвүр кожуун	21037	5063
2.	Барыын-Хемчик кожуун	20902	5765
3.	Тере-Хөл кожуун	23526	5900
4.	Танды кожуун	17909	5676
5.	Эрзин кожуун	19774	4434
6.	Тес-Хем кожуун	19091	4453
7.	Мөңгүн-Тайга кожуун	23183	5900
8.	Бай-Тайга кожуун	21111	4653
9.	Сүт-Хөл кожуун	20179	6513
10.	Каа-Хем кожуун	18003	6309
11.	Улуг-Хем кожуун	18424	5900
12.	Кызыл кожуун	17392	9041
13.	Чаа-Хөл кожуун	19068	6320
14.	Чеди-Хөл кожуун	18109	7358
15.	Би-Хем кожуун	17921	4699
16.	Тожу кожуун	20387	5900
17.	Чөөн-Хемчик кожуун	19970	6468

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ АЙТЫШКЫННАРЫ

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Чөвүлекчизинин дугайында

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының 2009 чылдың апрель 3-те «Тыва Республиканың Чазааның Даргазының хей-ниитинин үндезининде ажылдап турар дузалакчыларының (чөвүлекчилеринин) дугайында Дүрүмнү бадылаарының дугайында» № 67 Чарлынга дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның Даргазының бүрүн эргезин хей-ниитинин үндезининде боттандырып турар чөвүлекчизинге, Тыва Республиканың Кризиске удур аппаратынын удуртукчузунга Наталья Юрьевна Валишинаны томуйлаар.

Кызыл хоорай 2009 чылдың апрель 15 № 56-ПП

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының Чөвүлекчизинин дугайында

Тыва Республиканың Чазааның Даргазының 2009 чылдың апрель 3-те «Тыва Республиканың Чазааның Даргазының хей-ниитинин үндезининде ажылдап турар дузалакчыларының (чөвүлекчилеринин) дугайында Дүрүмнү бадылаарының дугайында» № 67 Чарлынга дүүштүр Тыва Республиканың Чазааның Даргазының кызыгаар айтырыгларының талазы-биле бүрүн эргезин хей-ниитинин үндезининде боттандырып турар чөвүлекчизинге Сергей Витальевич Крыловту томуйлаар.

Кызыл хоорай 2009 чылдың апрель 15 № 57-ПП

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ЧАРЛЫКТАРЫ

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2008 чылдың сентябрь 12-де № 210 Чарлыгын күш чок болдурарының дугайында

Тыва Республиканың «Тыва Республиканы Чазаның Даргазының эрге-байдалдарының дугайында» Конституция хоойлузунун 7 чүүлүнүн дөрткү кезеңин удуртулга болдуруп, доктаадырым болза:

1. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2008 чылдың сентябрь 12-де «Тыва Республиканың күрүнениң хамааты албан-хаакчыларының Тыва Республиканың күрүнениң хамааты албанын ачы-хавыязы дээш албан-дужаал шалыңына ай санының немелдерин тургузарына, чыл санының төлевирлиг немелде шөлээзиниң хуусаазын болгаш Тыва Республиканың күрүнениң хамааты албанын төлөтүг болгаш ажыктыг ажылы дээш шаңнап-мактаарының хемчээлин тодарадырынга ажыл стажын санаарының дугайында» № 210 Чарлыгын күш чок болдурар.

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнүнден күштүг болуп кирер.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 9 № 71

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органның штат единицаларын Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамыга дамчыдарының дугайында

Күүсекчи эрге-чагырга органның штат санын чогумчудар болгаш Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамының бүрүн эргелерин күүседириниң ажыктыгын бедидер сорулга-биле доктаадырым болза:

1. Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамыже:

Тыва Республиканың өөредилге адырында Контроль болгаш хайгаарал талазы-биле албанын штат единицазын;

Тыва Республиканың Күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентилелдин штат единицазын дамчыдар.

2. Айыттыг ол штат единицаларын Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамыже күш-ажыл төлевириниң фондузу-биле кады ону тударының мате-

риалдыг өске-даа чарыгдалдары-биле кады дамчыдар.

3. Тыва Республиканың Саң-хөө яамызы Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамының, Тыва Республиканың өөредилге адырында Контроль болгаш хайгаарал талазы-биле албанының, Тыва Республиканың Күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентилелдин чарыгдалдар сметазына чогуур өскерилгелерни кириер.

4. Тыва Республиканың Юстиция херектериниң талазы-биле яамы, Тыва Республиканың өөредилге адырында Контроль болгаш хайгаарал талазы-биле албан, Тыва Республиканың Күш-культура болгаш спорт талазы-биле агентилел:

бо Чарлыктын күштүг болуп кирген хүнүнден эгелеп, неделя хуусаада, боттарының структураларына чогуур өскерилгелерни кириер;

бо Чарлыкка үндезилеп, организастыг штат хемчеглерин 2009 чылдың июль 1-ге чедир чорудар.

5. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Канцеляриязы Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органның аппараттарының 2009 чылда кызыгаарлаттыг санын тургузарда, бо Чарлыктын 1 пунктунун негелдезин барымдаалаар.

6. Бо Чарлык ону парлаан хүнүнден күштүг болуп кирер.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 13 № 75

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының дузалакчызының дугайында

1. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының дузалакчызына Юрий Юрьевич Аняннини томулаар.

2. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Канцеляриязы ооң-биле ажыл-албанын хуусаалыг керээзин чарар.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 13 № 76

Тыва Республикада Коррупцияга удур комиссиязының составына өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республикада Коррупцияга удур комиссияның ажыл-чорудулгазын сайзы-

раңгайжыдар сорулга-биле доктаадырым болза:

1. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2008 чылдың октябрь 2-де «Тыва Республикада Коррупцияга удур комиссиязының дугайында» № 221 Чарлыгын-биле бадылаан Тыва Республикада Коррупцияга удур комиссияның составына дараазында кижилерни кириер:

В.М.Барына-Сады—Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының депутады (чөпшээржилге-биле);

Х.Б. Куулар—Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазының депутады (чөпшээржилге-биле);

А.А. Лачугина—«Тувинская правда» солунунун кол редактору (чөпшээржилге-биле);

С.С. Монгуш—«Шын» солунунун кол редактору (чөпшээржилге-биле);

Б.А. Узун—Россия Федерациязының Ке-

земче күүселдезиниң федералдыг албанының Тыва Республика талазы-биле эргелелин хоочуннар чөвүлелин дараазы.

М.Б. Ховалыг—«Тыва Республиканың Чогаалчылар эвилели» хөй-ниити организациязының даргазы (чөпшээржилге-биле).

2. Бо Чарлык ону парлаан хүнүнден күштүг болуп кирер.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 14 № 77

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2008 чылдың январь 30-де № 13 Чарлыгына өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың «Тыва Республиканың Чазаның Даргазының эрге-байдалдарының дугайында» Конституция хоойлузунун 7 чүүлүнүн 4-кү кезеңин удуртулга болдуруп, доктаадырым болза:

1. Тыва Республиканың Чазаның Даргазының 2008 чылдың январь 30-де «Тыва Республиканың Аңгы-болгаш балыктаашкын талазы-биле күрүне комитетиниң штат единицазын дамчыдарының болгаш санын бадылаарының дугайында» № 13 Чарлыгына дараазында өскерилгелерни кириер:

2. Пунктунун 4-кү абзазын күжүн чидирген деп санаар;

3. Пунктуда «33» дээн санны «26» деп сан-биле, «14» дээн санны «7» деп сан-биле солуур.

«2. Хоойлужудулга палатазының хүлээп алганы Тыва Республиканың конституция хоойлуларын, Тыва Республиканың хоойлуларын он дөрт ажыл хүнүнүн дургузунда Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазына деткири-биле дамчыдып бээр.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазына дамчыдып бээр документилерниң составына кириер чүүлдер: Тыва Республиканың конституция хоойлузун, Тыва Республиканың хоойлузун орус дылга боду-биле ийи экземпляр, оларның бирээзинге харысалгалыг комитеттин даргазы болгаш Хоойлужудулга палатазының Аппаратының күрүне-эрге-хоойлу эргелели документини бадылаанын бижи демделгээр; Тыва Республиканың конституция хоойлузун, Тыва Республиканың хоойлузун тыва дылга боду-биле кады ийи экземпляр; Хоойлужудулга палатазының Даргазының азы ооң оралакчызының адын салганы Тыва Республиканың конституция хоойлузун болгаш Тыва Республиканың хоойлузун хүлээп алганының дугайында Хоойлужудулга палатазының чогуур доктаалдары; бо Регламентиниң 79-кү чүүлүнүн 1 болгаш 2 кезеңде көрдүнген өске-даа коштунган материалдар.

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазына деткири-биле дамчыдып берип турары Тыва Республика-

2. Бо Чарлык аңаа ат салган хүнүнден күштүг болуп кирер.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 14 № 78

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Хүндүлел бижии-биле С.Ю.Костенкону шаңнаарының дугайында

Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырганың болгаш тус чер бот-башкарылга органның соңгулдаларны организастаарына дузазы дээш Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Хүндүлел бижии-биле «Единая Россия» партиязының Төп күүсекчи комитетиниң аппаратының Административтиг-эрге-хоойлу эргелелин удуртукчузунун оралакчызы Сергей Юрьевич Костенкону шаңнаар.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 15 № 79

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Хүндүлел бижии-биле В.Д. Попуну шаңнаарының дугайында

Чурттакчы чонну ажылга хаара тудар адырга чедишкенин болгаш хөй чылдарда ак сеткилдиг ажылы дээш Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Хүндүлел бижии-биле Тыва Республиканың Мөңгүн-Тайга кожуунунун Чонну ажылга хаара тудар төвү күрүнениң албан-чегинин директору Валентина Дилгижековна Попуну шаңнаар.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 15 № 85

«Тыва Республиканың алдарлыг артизи» хүндүлүг атты А.Б. Кувезинге тыспырының дугайында

Культура болгаш музыка уран чүүлүнге ачы-хавыязы база хөй чылдарда чогадыкчы ажыл-чорудулгазы дээш «Тыва Республиканың алдарлыг артизи» хүндүлүг атты «Ятха» бөлүктүн удуртукчузу, музыкант, композитор Альберт Будачиевич Кувезинге тыспыр.

Кызыл хоорай

2009 чылдың апрель 15 № 86

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ УЛУГ ХУРАЛЫНЫҢ ХООЙЛУЖУДУЛГА ПАЛАТАЗЫНЫҢ ДОКТААЛЫ

Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының доктаадыры болза:

1. Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының 2007 чылдың апрель 6-да «Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының Регламентиниң дугайында» №1 ЗП-II доктаалы-биле хүлээп алган Тыва Республиканың Улуг Хуралының Хоойлужудулга палатазының Регламентинге дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 19 чүүлдүн 4-кү кезеңин дараазында редакция-биле кириер:

«Хоойлужудулга палатазының комитетиниң составына үштен эвээш эвес болгаш чедиден хөй эвес комитет кижигүннери кирер»;

2) 70 чүүлдүн 2-ги кезеңне дараазында редакцияны кириер:

«2. Хоойлужудулга палатазының хүлээп алганы Тыва Республиканың Конституция хоойлуларын Тыва Республиканың хоойлу-

ларын амгы Регламентиниң 100 чүүлүнүн 2-ги кезеңне тургускан чурумга дүүштүр Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазына чугаалажыры-биле дамчыдып бээр»;

3) 72 чүүлдүн 2-ги кезеңне «Хоойлужудулга палатазына чугаалажып көөрү-биле кирип турар» деп сөстөрнү, «Тыва Республиканың Чазаның Даргазы, Тыва Республиканың Чазаның Даргазы, Тыва Республиканың Улуг Хуралының Төлээкчилер палатазының, тус чериниң Төлээкчилер Хуралдарының, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының, Тыва Республиканың Конституция судунун, Тыва Республиканың Дээди судунун, Тыва Республиканың Арбитраж судунун кирип турары оларга хамааржыр айтырыгларны Хоойлужудулга палатазына көөр» деп сөстөр-биле солуур.

4) 100-кү чүүлүнүн 1-ги кезеңин күжүн чидирген деп санаар;

5) 100-кү чүүлүнүн 2-ги кезеңин дараазында редакция-биле кириер:

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаның

Кол редактор С.С.МОНГУШ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор—2-01-35, редакторунун оралакчызы — 2-19-87, тел: факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия — 2-17-91, e-mail: shyn@tuva.ru

КИЛДИСТЕР: ниитилел-политиктиг килдист—2-18-10, культура, өөредилге — 2-03-88, чагаа — 2-03-87, көдээ ажыл-агый, очулга — 2-17-09, үлөтүр — 2-40-77. Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар.

Неделяда үш катал үнөр. Хемчээли парлаан 4 ама. Тираж 8920. Чагыг 43. Номери парлагже дужаганы: график езугаар — 21.00, херек кырында — 20.00.

Индекс 667000.
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100.

АГАР САНЫБЫС: № 40703810400000010000 БОАО Банк «Тувакредит», Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810600000000729 БИК 049304729. Россия Федерациязының Парлалга, телерадио-дамчыдылга болгаш массалыг коммуникациялар херектериниң талазы-биле яамызының Ортаагы Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» солуну 2004 чылдың май 14-те эде бүрткээн.

Херечилелдин дугаары — ПИ № 16-0510. Индекс 11530, 31730. ТР-ниң «Тываполиграф» Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинге парлаан. (Кызыл, Шетинкин-Кравченко, 1).

Солунда парлаттыг материалдарның авторларының бодалдары редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттыг санны болгаш өске-даа фактылары, дыңнадылары дээш авторлар боттары харыылаар.